

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Dostupnost základních služeb v SO ORP Tachov

Accessibility of basic services in the district of Tachov

Kristýna Šedivcová

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Kristýna ŠEDIVCOVÁ

Osobní číslo: K16B0577P

Studijní program: B1301 Geografie

Studijní obor: Ekonomická a regionální geografie

Název tématu: Dostupnost základních služeb v okrese Tachov

Zadávací katedra: Katedra geografie

Zásady pro vypracování:

1. Seznamte se s tématem, vytvořte koncept práce.
2. Stanovte cíle a hypotézy.
3. Proveďte rozbor literatury.
4. Zpracujte metodický postup řešení bakalářského úkolu.
5. Proveďte vlastní zpracování:
  - a. získajte datové podklady a vytvořte využitelná data,
  - b. analyzujte vytvořená data,
  - c. interpretujte výsledky, srovnajte je s jinými studii, potvrďte nebo vyvráťte hypotézy.
6. Vytvořte závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce: 40 - 60 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- SVOBODOVÁ, Hana; VĚŽNÍK, Antonín. Úvod do geografie venkova: Multimediální elektronický výukový materiál [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 2018-03-10]. ISBN 978-80-210-6943-5. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/index.html.
- MAJEROVÁ, Věra; HEROVÁ, Irena. Český venkov 2008: proměny venkova. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009, 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0.
- BINEK, Jan; SVOBODOVÁ, Hana; HOLEČEK, Jan; GALVASOVÁ, Iva; CHABIČOVSKÁ, Kateřina. Synergie ve venkovském prostoru Aktéři a nástroje rozvoje venkova. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009, 96 s. ISBN 978-80-904308-0-8.
- MAJEROVÁ, Věra. Venkov je náš svět: sborník příspěvků z mezinárodní konference = Countryside - our world: collection of papers of international conference; Kutná Hora 16.-18. 4. 2008. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008, 607 s. ISBN 978-80-213-1851-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. RNDr. Marie Novotná, CSc.

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 23. října 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 23. dubna 2019

Doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
děkanka

Doc. PaedDr. Alena Matušková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Dostupnost základních služeb v SO ORP Tachov“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne

.....

podpis autorky

Poděkování

Děkuji doc. PaedDr. Aleně Matuškové, CSc. Za odborné vedení práce, věcné připomínky, dobré rady, vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD.....	9
1 CÍLE PRÁCE.....	10
2 ROZBOR LITERATURY	11
2.1 ODBORNÁ LITERATURA.....	11
2.2 ELEKTRONICKÉ ZDROJE	12
3 METODIKA PRÁCE	13
4 VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	15
4.1 VENKOV	15
4.2 SLUŽBY.....	17
4.2.1 Zdravotnictví.....	19
4.2.2 Školství.....	19
4.2.3 Maloobchod	21
4.2.4 Pošta	22
4.3 DOSTUPNOST	22
4.4 LOKALIZAČNÍ TEORIE	23
5 VYBRANÉ CHARAKTERISTIKY SO ORP TACHOV	25
5.1 ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ	25
5.2 FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	27
5.3 SOCIO-EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA	27
6 DOPRAVA V SO ORP TACHOV.....	30
6.1 AUTOBUSOVÁ HROMADNÁ DOPRAVA	30
7 VYBAVENOST SLUŽEB	33
7.1 VYBAVENOST SLUŽEB V OBCÍCH SO POÚ BOR.....	33
7.2 VYBAVENOST SLUŽEB V OBCÍCH SO POÚ PLANÁ.....	36
7.3 VYBAVENOST SLUŽEB V OBCÍCH SO POÚ TACHOV	40
8 VYHODNOCENÍ DOSTUPNOSTI SLUŽEB	44
8.1 VYHODNOCENÍ DOSTUPNOSTI SLUŽEB V SO POÚ BOR	45

8.2	VYHODNOCENÍ DOSTUPNOSTI SLUŽEB V SO POÚ PLANÁ.....	48
8.3	VYHODNOCENÍ DOSTUPNOSTI SLUŽEB V SO POÚ TACHOV	51
	ZÁVĚR.....	54
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	56
	SEZNAM TABULEK.....	59
	SEZNAM OBRÁZKŮ	60
	ABSTRAKT	
	ABSTRACT	

Úvod

Tématem této bakalářské práce jsou služby a jejich dostupnost. Služby v dnešní době představují jeden z nejdůležitějších prostředků k uspokojení lidských potřeb. Jsou využívány v každodenním životě lidí. Ať už se jedná o nákup potravin, kontrolu u lékaře ve chvíli, kdy něco není v pořádku s naším zdravím nebo když třeba děti navštěvují školy a školky, aby se něčemu novému naučily. Všude v těchto případech se jedná o služby.

Dostupnost je se službami velmi úzce spjata. K čemu by nám byla služba, když bychom se za ní neměli, jak dostat? Zde hraje podstatnou roli vzdálenost a čas. Vždy, když se dopravujete za jakoukoli aktivitou či službou, vynaložíte na cestu určitý čas a vzdálenost. A samozřejmě i finanční náklady. Ve většině případů se lidé snaží podnikat takové cesty, při kterých by ujeli co nejmenší vzdálenost za co nejkratší dobu. Ale samozřejmě, že tomu tak není vždy. Jsou lidé, kteří bydlí v odlehlejších oblastech a jsou nuceni za službami dojíždět větší vzdálenosti. Velmi důležitá je i frekvenční dostupnost. Je totiž mnoho možností, jak se za vybranou službou dostat. Ať už se jedná o dopravu na kole, motorce, autem, autobusem nebo například vlakem. Při dopravě na kole, motorce či v autě nehraje frekvence v dopravě téměř žádnou roli. Ta je důležitá například při autobusové hromadné dopravě. Při jakémkoli cestování veřejnou hromadnou dopravou, nejen za službami, je vždy podstatné si předem naplánovat a zjistit časové intervaly spojů. Můžeme si tak mnohonásobně ušetřit čas, ale také například ujeté kilometry, které bychom byli nuceni neplánovaně podniknout např. při vícero dopravních přestupech.

Tato bakalářská práce nesoucí název Dostupnost základních služeb v SO ORP Tachov se zabývá problematikou dostupnosti služeb. Je zaměřena především na analyzování vzdálenostní, časové a frekvenční dostupnosti zdravotnických zařízení (praktický lékař pro děti a dorost, praktický lékař pro dospělé, zubní lékař, gynekologie), školských zařízení (mateřská škola, základní škola, střední škola), obchodů se smíšeným zbožím a poboček pošt v současnosti prostřednictvím autobusové hromadné dopravy v jednotlivých obcích spadajících do správního obvodu obce s rozšířenou působností Tachov.

1 Cíle práce

Při zpracovávání jakékoli odborné, či neodborné práce je nutné stanovit si určité cíle, kterých chceme v práci dosáhnout.

Pro bakalářskou práci byly stanoveny tyto cíle:

1. Zjistit a vyhodnotit vzdálenostní, časovou a frekvenční dostupnost zdravotnických zařízení (praktický lékař pro děti a dorost, praktický lékař pro dospělé, zubní lékař, gynekologie), školských zařízení (mateřská škola, základní škola, střední škola), obchodů se smíšeným zbožím a poboček pošt v současnosti v jednotlivých obcích SO ORP Tachov prostřednictvím hromadné autobusové dopravy s využitím analýzy v GIS.
2. Porovnat obce s nejhorší a nejlepší vzdálenostní, časovou a frekvenční dostupností.

2 Rozbor literatury

2.1 Odborná literatura

Autoři Svobodová & Věžník (2014) a Perlín (2010) mi pomohli při vymezení a vysvětlení základního pojmu venkov. Snaží se zde tento prostor rozdělit podle několika kritérií a nastínit čtenáři jeho význam.

Dále jsem využila pohled na třetí sektor hned od tří autorů. Kubišta (2003) mi svou publikací pomohl nastínit význam služeb pro ekonomiku a obecně jak společnost vnímala služby v minulosti a jak je vnímá dnes v závislosti na jejich lokalizaci a dostupnosti. Smith (1958) vnímá služby jako podřadný sektor, který nemá žádnou váhu v ekonomice. Služby byly pro tohoto autora neproduktivními činnostmi. Tyto informace jsem využila při definici služeb. S jejich rozdělením do různých kategorií a podkategorií a s jejich snazší definicí pomohla kniha Touška, Kunce a Vystoupila (2008). Zde jsem čerpala především z kapitoly geografie služeb, kterou jsem využila pro definování pojmu služby v teoretické části práce.

Knihy od Touška, Kunce a Vystoupila (2008) mi byla též nápomocna při popisu pojmu lokalizační teorie. K vysvětlení byla použita podkapitola lokalizační teorie v kapitole geografie služeb. Jak už samotný název naznačuje, autor zde uvádí informace o lokalizaci a dostupnosti služeb v prostoru. Popisuje zde i teorii centrálních míst, která je jednou z nejznámějších lokalizačních teorií. Je zde zmíněna také pravidelná šestiúhelníková síť obslužných oblastí.

Problematice školství se věnují například autoři Kalous a Veselý (2006). Z publikace od těchto autorů bylo čerpáno především v rámci pochopení základního pojmu školství, který vysvětlují v teoretické části. Autoři se zde snaží vymezit vzdělávací soustavu a vysvětlit, že se školství v jednotlivých zemích může značně lišit. Popisují zde klasifikaci školství dle ISCED.

Při vymezení pojmu maloobchod byly čerpány informace hned od tří autorů. Bednář (2006) byl nápomocen při pochopení problematiky maloobchodu. Autor zde vnímá obchod jako nedílnou součást každodenního života. Vysvětluje, že při stěhování bývá hlavním faktorem právě problematika obchodu a jejich výskyt. Dělí obchody na velkoobchody a maloobchody. Popisuje jejich lokalizaci a rozmístění v prostoru. Informace o maloobchodu byla užitečná při definici pojmu maloobchod v kapitole

vysvětlení základních pojmů. Vymezením obchodu se zabývá i autor Szczyrba (2005, 2006), který ve svých knihách vnímá maloobchod jako podnik, který převážně nakupuje zboží od velkoobchodů a rovnou jej prodává spotřebiteli. Dělí zde maloobchody na prodejny s potravinami a na prodejny se smíšeným zbožím. Oproti tomu Spilková (2012) se zaměřuje na umístění maloobchodu ve venkovském prostoru. Vysvětluje, že kvůli výstavbám supermarketů, hypermarketů apod. došlo k úbytku maloobchodů ve městech a začaly se lokalizovat do periferních oblastí. Co se této publikace týče, byly odtud také čerpány informace o problematice lokalizačních teorií. Autorka zde popisuje lokalizační teorie jako jedny z nejstarších teorií a snaží se poukázat na důležitost jedné z lokalizačních teorií – teorii centrálních míst.

S vymezením rozsáhlého pojmu dostupnost a jeho rozdělením do jednotlivých kategorií pomohla publikace od Hudečka (2010).

2.2 Elektronické zdroje

Internetový zdroj Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb byl nápomocen při získávání dat o poskytovatelích zdravotních služeb. Tento zdroj umožnil počty všech zdravotnických zařízení v SO ORP Tachov.

Rejstřík škol a školských zařízení pomohl při získávání dat v praktické části práce, co se všech mateřských, základních a středních škol v SO ORP Tachov, týče.

Úřad Českého statistického úřadu a jejich internetové stránky byly nápomocny při získávání klíčových geografických informací o hledaném území. Zdroj úřadu dále poskytl, v záložce veřejná databáze, informace dle vlastního výběru a další jednotlivé ukazatele. Při zpracování této bakalářské práce byla využita data právě z veřejné databáze a ze statistických ročenek, které se týkají SO ORP Tachov.

3 Metodika práce

Při zpracování bakalářské práce je, mimo jiné, důležité stanovit si určité metody, jimiž dojdeme k dosažení stanovených cílů. V této kapitole bude vysvětlena použitá metodika.

Na začátku je podstatné získání určitých dat a informací.

K získání potřebných informací pro první část bakalářské práce, část teoretickou, byl proveden rozbor odborné literatury a elektronických zdrojů, který mimo jiné poskytl potřebné informace k vysvětlení základních pojmů důležitých k pochopení konceptu práce.

V praktické části byla využita data sekundární, která byla čerpána ze zdrojů Českého statistického úřadu a dalších internetových portálů. Praktická část je zaměřena na analýzu dostupnosti vybraných služeb a jejich následné vyhodnocení pomocí kartodiagramů.

Analýza dostupnosti jednotlivých služeb v obcích SO ORP Tachov je sledována v současnosti.

Základními metodami zpracování a vyhodnocení získaných dat jsou analýza spádové oblasti, SO ORP Tachov, která vychází ze statistických dat, odborných publikací nebo internetových zdrojů a prostřednictvím které byla analyzována správní oblast obce s rozšířenou působností Tachov a již výše zmiňovaná analýza dostupnosti, díky které je možné popsat vzdálenostní, časovou a frekvenční dostupnost jednotlivých služeb v obcích. V této práci je dopravní dostupnost brána jako soubor tří složek (časové a vzdálenostní dostupnosti a frekvence spojů autobusové dopravy), který znázorňuje snadnost/obtížnost dostat se dopravními prostředky z obce s pověřeným obecním úřadem, tzv. obce II. stupně, do obcí, které pod tuto obec spadají. Hodnota délky z obce II. stupně je brána z celého jejího obvodu. Pro účely této práce nestačí jen vyjádření dopravní dostupnosti podle času, ale také frekvence dopravních spojů. (Novotná, 2005). Pro získání těchto dat byla využita aplikace IDOS. Hodnoty byly brány v rámci přímých spojů 30. 4. 2020 mezi 5:00 – 23:00. Dále byly prostřednictvím elektronického zdroje Národního registru poskytovatelů zdravotních služeb získána data o vybavenosti vybraných zdravotních zařízení, z Rejstříku škol a školských zařízení počet školských zařízení a z firmy.cz a ceskaposta.cz informace o množství maloobchodů a poboček

pošt v SO ORP Tachov. Pro zpracování těchto dat byly využity metody statistické. Získaná sekundární data byla utříděna do tabulek, které byly vytvořeny pomocí aplikace Microsoft Excel. Na základě těchto tabulek byly, pomocí kartografických metod, vytvořeny mapové výstupy – kartodiagramy. Základní podkladovou vrstvou pro mapové výstupy vytvořené v programu ArcGIS je vektorová geografická databáze ArcČR 500. Z této databáze jsou pro analýzu spádové oblasti SO ORP Tachov důležité polygony SO ORP a polygony obcí. Na základě těchto polygonů a vytvořených tabulek se statistickými daty o počtu jednotlivých zařízení služeb jsou vytvořeny kartodiagramy, které znázorňují vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO ORP Tachov a na základě kterých je provedena analýza dostupnosti a vyhodnocení, které nám objasní, ve které obci je nejlepší dostupnost služeb a ve které naopak nejhorší.

V závěru práce byla využita komparativní analýza, která srovnává obce SO ORP Tachov s nejhorší a nejlepší vzdálenostní, časovou a frekvenční dostupnost prostřednictvím veřejné hromadné autobusové dopravy v současnosti.

4 Vysvětlení základních pojmů

4.1 Venkov

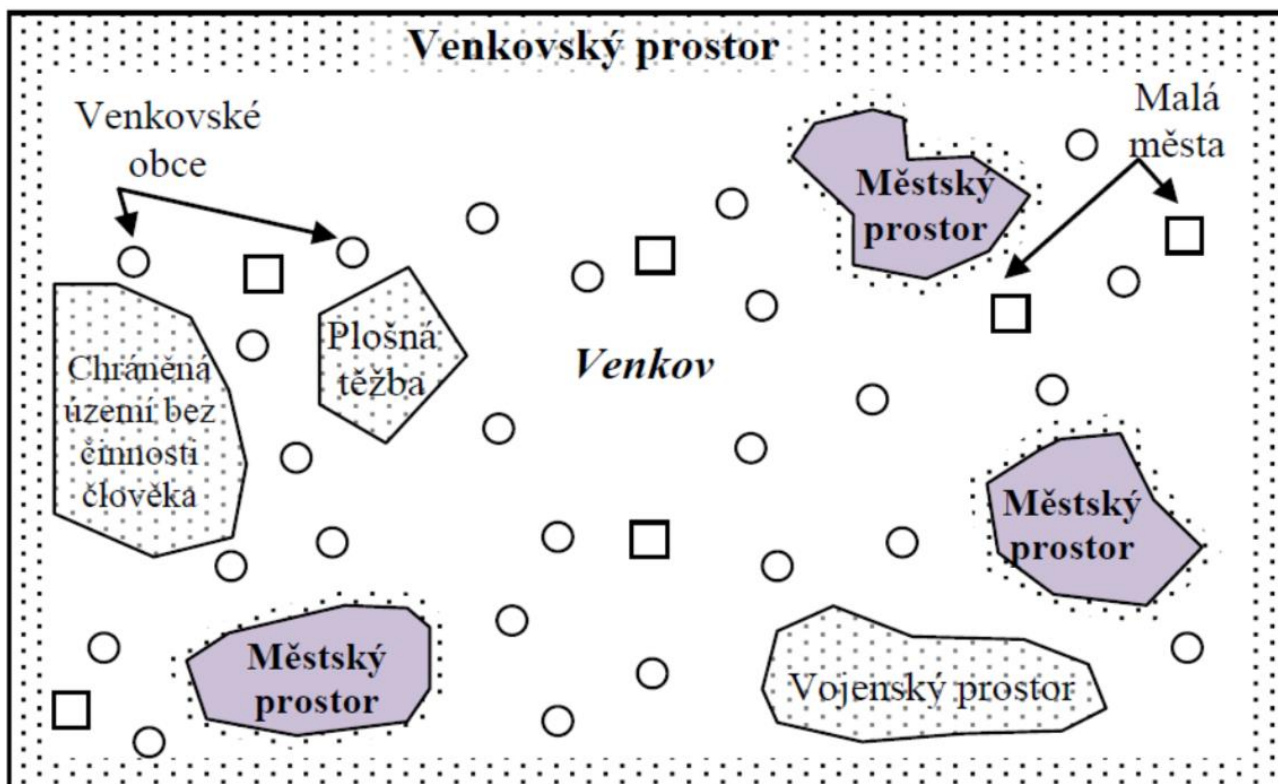
Důležitým pojmem k vysvětlení, pro pochopení této práce je venkov, jelikož je řešena dostupnost základních služeb v SO ORP Tachov, jež patří právě mezi periferní oblasti.

Pro vysvětlení pojmu venkov je třeba si vymežit dva základní pojmy: venkovská obec a venkovský prostor (Svobodová & Věžník, 2014). Venkovská obec je vymezení sídel/obcí podle určitých norem, které se nejčastěji vztahují k počtu obyvatel, správní funkci obce atd. (Perlín, 2013). Venkovský prostor je oproti venkovské obci, která je brána jako nespojité území, územím spojitým, které je složeno z krajiny a sídel. Je vymežováno ukazateli, kteří se vztahují k ploše (např. hustota obyvatel). (Svobodová & Věžník, 2014). Podle Svobodové a Věžníka (2014, str. 10): „Často dochází k překrývání pojmu „venkovský“ region (prostor, území) s pojmy „periferní“ (okrajový, obvodový), „marginální“ (okrajový, mezi) nebo „rurální“ (venkovský, zemědělský, rolnický) region.“.

Venkov je celek, který tvoří menší lidská sídla a technická díla, která jsou obklopena zemědělsky využívanou krajinou (Svobodová & Věžník, 2014). Termínem venkov jsou též označovány oblasti, kde je menší procento obyvatel s nízkou hustotou zalidnění a ve kterých převládá extenzivní hospodářství, využívání půdy jako je zemědělství nebo lesnictví (Johnston, 1994).

Nejčastější formou, která se využívá pro vymezení venkova je hranice 2000 obyvatel v obci. Ovšem není tomu tak vždy. Existují i sídla, která mají více obyvatel, než je stanoveno, ale i přesto se jedná o venkovský prostor. Tato hranice je dána pro typicky českou strukturu osídlení. (Perlín, 2010).

Obrázek 1: Prostorová struktura území z hlediska přístupů k vymezení venkova

Zdroj: Svobodová & Věžník (2014)

Kromě pojmů venkovská obec a venkovský prostor je nutné vymezit si i další dva významné pojmy – obec a sídlo. Dle Wokouna (2006, str. 75) je obec: „*Základní územní samosprávný celek, územní společenství občanů, které má právo na samosprávu.*“.

Funkcí samosprávnosti obce je chápáno, že je obec schopna poskytnout zdejším obyvatelům vhodné podmínky pro život, jako je například vybavenost služeb, v rámci, kterých občané uspokojují své potřeby (Wokoun, 2006).

Český statistický úřad (2016a) popisuje obce s rozšířenou působností jako: „*Správní obvody obcí s rozšířenou působností (dále ORP) byly stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb., aktualizovány vyhláškou Ministerstva vnitra 388/2004 Sb. a naposledy vyhláškou č. 388/2015 Sb. Obvody jsou vymezeny výčtem obcí, uvedených ve vyhlášce. Respektují hranice krajů. Nemusí zatím respektovat území okresů (k 1.1. 2007 bylo formou vyhlášky MV ČR provedeno sladění územně správního členění okresů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností ve většině případů. Několik desítek případů však zůstává k řešení formou zákona, pak teprve budou správní obvody obce s rozšířenou působností skladebné do okresů). MV připravuje v letech 2015-2017 návrh na optimalizaci územního členění státu.*“.

Sídlo je bráno jako skupina domů. Od dalších sídel je oddělena nezastavěným prostorem. Mělo by mít rekreační nebo obytnou funkci, aby mohlo být bráno jako sídlo. (Perlín, 2010).

Venkovská sídla lze vymezit například pomocí následujících hledisek:

- a) urbanistické – typická urbanistická struktura, která má nízkopodlažní zástavbu a kde se nachází velké množství rodinných domů s málo vyvinutou uliční sítí a kde dominuje náves
- b) architektonické – podobně jako u urbanistického hlediska mají sídla nízkopodlažní zástavbu v individuálních domech, jež nemají vybudováno přízemí určené k obchodní činnosti nebo službám; je zde hospodářské zázemí, které bylo dříve určeno pro zemědělskou prvovýrobu (stáje, chlévy); jsou zde i typicky vymezené dvory a zahrady
- c) sociální – užší sociální kontakty, neformální sociální vztahy apod.
- d) ekonomické – rozhodující činností je zde zemědělství a primární výroba potravin a kde významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo
- e) historické – sídlo, které v minulosti dostalo městské právo je městem, ostatní sídla jsou vesnice
- f) administrativní
- g) statistické – venkovské sídlo má méně obyvatel, než je konvenčně stanovený počet obyvatel (Perlín, 2010).

Toto vymezení venkovského sídla je ale jen jedno z mnoha.

4.2 Služby

Služby a jejich dostupnost představují velice důležitou roli v každodenním životě lidí. Jsou považovány za jednu z nejpodstatnějších, nejdůležitějších a nenahraditelných prostředků k uspokojení lidských potřeb. Zvláště v posledních dvaceti letech představují služby sektor s největším zájmem o zaměstnání vůbec. Službami jako takovými, se zprvu zabýval anglický ekonom Adam Smith (1958) v rozborech směny zboží mezi ekonomickými subjekty. Snažil se vymezit, čím se vlastně služby zabývají a jaká je jejich funkce. Dříve nebyly známy jako služby, ale jako nespecifická ekonomická aktivita. Rozděloval jedny na takzvané ekonomicky produktivní a druhé na ekonomicky

neproduktivní. Dříve bylo bráno zemědělství jako nejproduktivnější sektor. Služby byly pro Smithe něco jako podřadný sektor, který byl převážně spojován se služebnictvem, tudíž nehodnotný. Služby a neproduktivní služby byly pro autora synonymem. Až ve 30. letech 20. století došlo k výrazné změně názoru na služby jako takové. V té době se na ně začalo pohlížet jako na důležitý ekonomický faktor (Kubišta, 2003). Dříve, v národním hospodářství, na služby nebyl brán takový zřetel jako dnes. Adam Smith (1958) popsal služby jako statky, které neprodukují žádnou hodnotu a význam. Stejný názor sdílel i Karel Marx, který dělil sektory na produktivní a neproduktivní (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008).

Po roce 1989 probíhala ve světě restrukturalizace národního hospodářství a podniků. V návaznosti na tuto makroekonomickou a mikroekonomickou restrukturalizaci došlo k rozšiřování obchodu i ostatních druhů služeb. (Szczyrba, 2005).

Ve vyspělých zemích a ekonomicky se rozvíjejících zemích je podíl služeb na HDP kolem 60-70 % (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008). Během posledních několika desetiletí dochází k navyšování počtu pracujících v terciálním sektoru.

Obrázek 4: Vybrané klasifikace výrobních služeb

Daniels (1988)	Gillespie a Green (1987)	Martinelli (1991)	Brake a Bremm (1993)
služby pro podniky			
<ul style="list-style-type: none"> - finance a bankovníctví - pojištění - doprava a spoje 	<ul style="list-style-type: none"> - banky - ostatní finanční instituce - pojištění - ostatní služby pro podnikání - soukromé vlastnictví a řízení - reklama a průzkum trhu - centrální kanceláře - účetnictví - právní služby - výzkum a vývoj - ostatní profesionální a vědecko-výzkumné služby 	<ul style="list-style-type: none"> - peněžnictví - pojištění - organizace a řízení - průzkum trhu - finanční, technologické a právní poradenství, - personální a vzdělávací služby 	<ul style="list-style-type: none"> - finance - pojištění - organizace a správa - průzkum trhu a veřejného mínění, reklama - účetní poradenství, - technologie - hospodářská kontrola - zvyšování profesní kvalifikace
Dicken (1986)		Wood (1991)	
služby pro podnikání			
<ul style="list-style-type: none"> - banky - firmy platebních karet - právní kanceláře - realitní kanceláře - pojištění - dopravní firmy - sítě hotelů a cestovních kanceláří - pronájem automobilů - reklama 		<ul style="list-style-type: none"> - správa financí (kromě bank) - služby v oblasti hospodářského práva - reklama, marketing, průzkum trhu - technické a profesní poradenství - počítačové analýzy - nábor pracovníků 	

Zdroj: Toušek, Kunc, Vystoupil a kol. (2008)

4.2.1 Zdravotnictví

Zdravotnické zařízení je zařízení, které poskytuje zdravotnickou péči. Lze jej různě členit. Mezi základní členění patří zdravotnická zařízení státu, obcí a zařízení zřizovaná a provozovaná soukromými subjekty. (epravo.cz, 2009). Na perifériích se velké množství těchto zařízení nevyskytuje. Pokud ano, je lokalizována spíše do větších obcí s pověřeným obecním úřadem. (Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb, 2020).

4.2.2 Školství

Tzv. vzdělávací soustava je souhrn všech škol a institucí (Kalous a Veselý, 2006). V každé zemi se vzdělávací soustava a obecně vzdělávání velice liší. V některých zemích, ač se jedná třeba o stejné instituce, jejich zaměření či délka studia jsou odlišné.

Avšak pro mezinárodní srovnávání je určitá standardizace nezbytná. (Kalous & Veselý, 2006). Pro tuto standardizaci byla vytvořena Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED (UNESCO, 1997).

Obrázek 7: Vzdělávací stupně dle klasifikace ISCED

Úroveň	Typ vzdělávání	V ČR odpovídá
ISCED 0	Preprimární	Mateřské školy
ISCED 1	Primární	První stupeň základní školy (1.–5. třída)
ISCED 2	Nižší sekundární	Druhý stupeň základní školy (6.–9. třída)
ISCED 3	Vyšší sekundární	ISCED 3A – čtyřleté gymnázium, 5–8. ročník osmiletého gymnázia, střední odborné školy zakončené maturitní zkouškou ISCED 3C – střední odborná učiliště
ISCED 4	Postsekundární nezahrnuté do terciárního	– „nástavbové“, resp. doplňující a rozšiřující studium – pomaturitní studium na jazykových školách
ISCED 5	Terciární – první stupeň (nesměřuje k udělení vědecké kvalifikace)	ISCED 5A – bakalářské studium, magisterské studium ISCED 5B – vyšší odborné školy
ISCED 6	Terciární – druhý stupeň (směřuje přímo k vědecké kvalifikaci)	– doktorská příprava ukončená titulem Ph.D.

Zdroj: Kalous & Veselý (2006)

Rozmístění školských zařízení je ve venkovském prostoru, stejně jako zdravotnická zařízení, lokalizováno spíše do větších obcí, kde je vyšší procento zastoupení obyvatel. Mezi tato zařízení spadají například střední školy. (Rejstřík škol a školských zařízení, 2020).

4.2.3 Maloobchod

Obchody s potravinami a ostatním zbožím jsou nedílnou součástí života obyvatelstva. Při stěhování bývá jedním z faktorů výběru bydliště lokalizace a vybavenost obchodu se základními potravinami či smíšeným zbožím. Ve většině případů chtějí mít lidé alespoň jeden takový obchod v okolí svého domova. (Bednář, 2006).

Dle Szczyrby (2006, str. 6): „*Vymezení obchodu je velmi široké. V zásadě se obchodem rozumí: činnost a instituce. Obchod jako činnost – představuje činnosti zahrnující nákup a prodej zboží. V nejširším slova smyslu tohoto vymezení patří do obchodu i služby.*“.

Při studii obchodu je podstatné si stanovit, zda se jedná o velkoobchod nebo maloobchod (Bednář, 2006).

Maloobchodem je myšlen podnik, který nakupuje zboží od velkoobchodů nebo rovnou od výrobců, které dále nijak neupravuje ani nezpracovává, ale rovnou jej prodává spotřebiteli (Szczyrba, 2006).

Rozmístění maloobchodů vytváří takzvanou maloobchodní síť. Tyto maloobchody mají společné znaky ať už druhem zboží nebo celkovou organizací. Dále se maloobchodní síť dělí na stálé a doplňkové. Stálé maloobchody působí bez přerušování. Jako příklad můžeme dát nějaký venkovský Konzum. Doplňkové maloobchody oproti tomu působí jen určitou dobu v roce. Jako příklad si můžeme uvést stánek se zmrzlinou. Dále se maloobchodní síť dělí dle své působnosti. V tomto případě se jedná o městskou a maloměstskou venkovskou síť. (Bednář, 2006).

Maloobchodní síť se dělí podle určitých specializací. Jedná se například o smíšené prodejny, supermarkety, samoobsluhy a další. (Bednář, 2006).

Smíšené prodejny se zaměřují na potraviny a ostatní zboží. Ve většině případů se jedná o zboží běžné potřeby. (Szczyrba, 2006).

Dle Szczyrby (2006, str. 11, 12) jsou maloobchody: „*Typické malou frekvencí poptávky, což odpovídá charakteru osídlení. Blízkost místa prodeje vzhledem k zákazníkovi se odráží v dosti vysokých nákladech i cenách. Z hlediska lokalizace bývají smíšené prodejny umístovány především na venkově a v okrajových částech měst.*“

Od roku 1989 se v ČR maloobchodní síť velice změnila. Došlo ke snížení počtu maloobchodů v důsledku stavby nákupních center. Ta se začala nejprve objevovat ve

velkých městech jako je třeba Praha. Později se začaly objevovat i supermarkety a hypermarkety, které byly lokalizovány i do menších regionů, ve kterých do té doby působily pouze menší podniky se smíšeným zbožím. (Spilková, 2012).

Ve většině případů se však velkým prodejcům nevyplatí investovat do staveb supermarketů na periférii, tudíž zde zůstává zastoupení menších obchodů (Spilková, 2012).

Jedním z důvodů, proč bývá obchod se smíšeným zbožím na vesnici, může být i ten, že plní sociální funkci. Je to jeden z důvodů, proč se z daného místa nestěhovat. (Spilková, 2012).

Důležitým faktorem lokalizace maloobchodů bývá také dobrá dopravní dostupnost (Spilková, 2012).

4.2.4 Pošta

Česká pošta poskytuje obyvatelům daných regionů určité poštovní služby a snaží se zvýšit jejich efektivitu různými inovacemi. V současnosti se zaměřuje na nové technologie, snaží se stále vymýšlet nové způsoby komunikací mezi zákazníky a pracovníky, snaží se reagovat a poskytovat požadované služby. (ceskaposta.cz, 2017). V současné situaci, a to v dubnu 2020, musela být značná část poboček České pošty z důvodu koronaviru uzavřena. Celkem je nyní otevřeno 124 poboček ze 3 000 pošt. (novinky.cz, 2020).

Při výběru dané služby je mimo jiné velice důležitá dopravní dostupnost k této službě. Služby, které jsou pro obyvatele důležité a které využívají často, by měly být v okolí ve větším zastoupení, aby doprava za nimi nebyla příliš nákladná. (Galvasová, 2008). Čím více obyvatel je na daném místě, tím by měla být dostupnost lepší (Čerba, 2013).

4.3 Dostupnost

Dostupnost je v současné době dosti rozebíraným tématem výzkumu (Hudeček, 2010).

Pojem dostupnost je možné definovat různými způsoby. Zde záleží na vnímání autora, co za typy charakteristik si zvolí. Nejpoužívanějším kritériem, jak dostupnost vymezit je kilometrová vzdálenost (Novotná, 2005). Možno ji nazývat také vzdálenostní dostupnost. Bývá měřena z různých lokalit. V našem případě se jedná například z obcí do obcí s pověřeným obecním úřadem (např. z Chodové Plané do Plané). Vyjadřuje se

buď kilometrickou vzdáleností po komunikacích nebo vzdušnou vzdáleností, ale také jako časová vzdálenost. Tedy určitá doba, za kterou se překonají určité vzdálenosti. (Novotná, 2005).

Podle Hudečka (2010) je dostupnost nejvíce ovlivňována geografickou polohou, blízkostí uzlů a charakteristikou dopravních sítí. Zvyšuje se s rostoucím významem a napojením na dopravní uzel. Jako příklad si můžeme uvést rozvoj měst v minulosti, při napojení obce na železnici, kdy zvýšení dostupnosti mělo populační růst a růst sídel. V současnosti tuto roli převzal rozvoj individuální osobní dopravy. (Hudeček, 2010).

S dostupností je spojována též mobilita. Je brána jako schopnost pohybu mezi různými aktivitami. Čím je vzdálenost větší, tím větší má mobilita smysl. (Hanson 1995, cit. v Hudeček 2010).

4.4 Lokalizační teorie

Lokalizační teorie úzce souvisí se službami a jejich dostupností.

Lokalizační teorie jsou brány jako jedny z nejstarších teorií vůbec. Jsou považovány jako předchůdci teorie regionálního vývoje. Objevily se už v 18. a 19. století. Prvním, kdo definoval lokalizační faktory byl Alfred Weber (1928). Těmito faktory byly naleziště surovin, cena pracovní síly a dopravní náklady. Mezi další lokalizační teorie, které je určitě třeba zmínit je například Hotellingův model (1929). Vrcholem těchto teorií byla Teorie centrálních míst. Autorem této teorie je Christaller (1933). Snažil se vysvětlit jaké je uspořádání v prostoru a jak funguje obslužná sféra. (Spilková, 2012).

Je dáno, že pro určitou lokalizaci služeb na daném území existují vždy určité faktory. V tomto případě se jedná o tyto lokalizační faktory: strukturní, demografické, ekonomické, technologické, společenské a politické. Jejich význam je pro lokalizaci služeb diferencovaný v čase a prostoru. Dříve byl za průvodní faktor, co se rozvoje služeb týče, uznáván demografický faktor. Popisoval koncentraci služeb do větších populačních center. Zjistilo se však, že služby nejsou hmotné, a tudíž je nelze přepravovat. (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008). Svět se však vyvíjí a existuje již nepřehledné množství služeb na dálku – např. distanční vzdělávání, zdravotní kontrola (v rámci momentální situace s koronavirem) nebo například rozvážky potravin. Dalším významným faktorem je faktor strukturní, který popisuje lokalizaci služeb podle toho, jak často ji lidé využívají. Na základě tohoto zjištění, byly služby rozděleny na základní

(každodenní potřeby), vyšší (potřeby na určité časové období) a nejvyšší (potřeby využívající se jen občas). V periferních oblastech (ve venkovském prostoru) není výskyt ani jedné z těchto typů služeb valný. Je zde minimální zastoupení jakékoliv služby, pokud se nejedná například o správní obec s pověřeným obecním úřadem. (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008).

Na výše zmíněných faktorech (demografickém a strukturním) byla založena Teorie centrálních míst. Mezi základní principy teorie centrálních míst patří hierarchický princip a princip, kdy poptávka se vzdáleností klesá. Model teorie centrálních míst předpokládá, že každé centrální místo (obslužné středisko), vytváří a poskytuje centrální funkce (zboží, služby). (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008).

Dle Touška, Kunce a Vystoupila (2008, str. 280): *„V idealizované homogenní rovině z hlediska hustoty zalidnění a dopravní dostupnosti je cena poskytovaného zboží a služeb pro jednotlivé spotřebitele diferencovaná pouze dopravními náklady, které se zvyšují se vzdáleností od centrálního místa. Poptávka tedy klesá se vzdáleností a pro každé zboží, resp. služby, lze sestavit tzv. kužel poptávky, jehož promítnutím do území je kruhová obslužná oblast. Kruhové oblasti buď nepokryjí beze zbytku rovinu a vzniknou místa, kde obyvatelé nebudou obslouženi, nebo bude docházet k překryvům obslužných oblastí. Spotřebitelé v územích, kde dochází s překryvům, budou ale mít snahu minimalizovat dopravní náklady, tj. zvolí pro uspokojení svých potřeb vždy nejbližší centrální místo, čímž vznikne pravidelná šestiúhelníková síť obslužných oblastí.“*

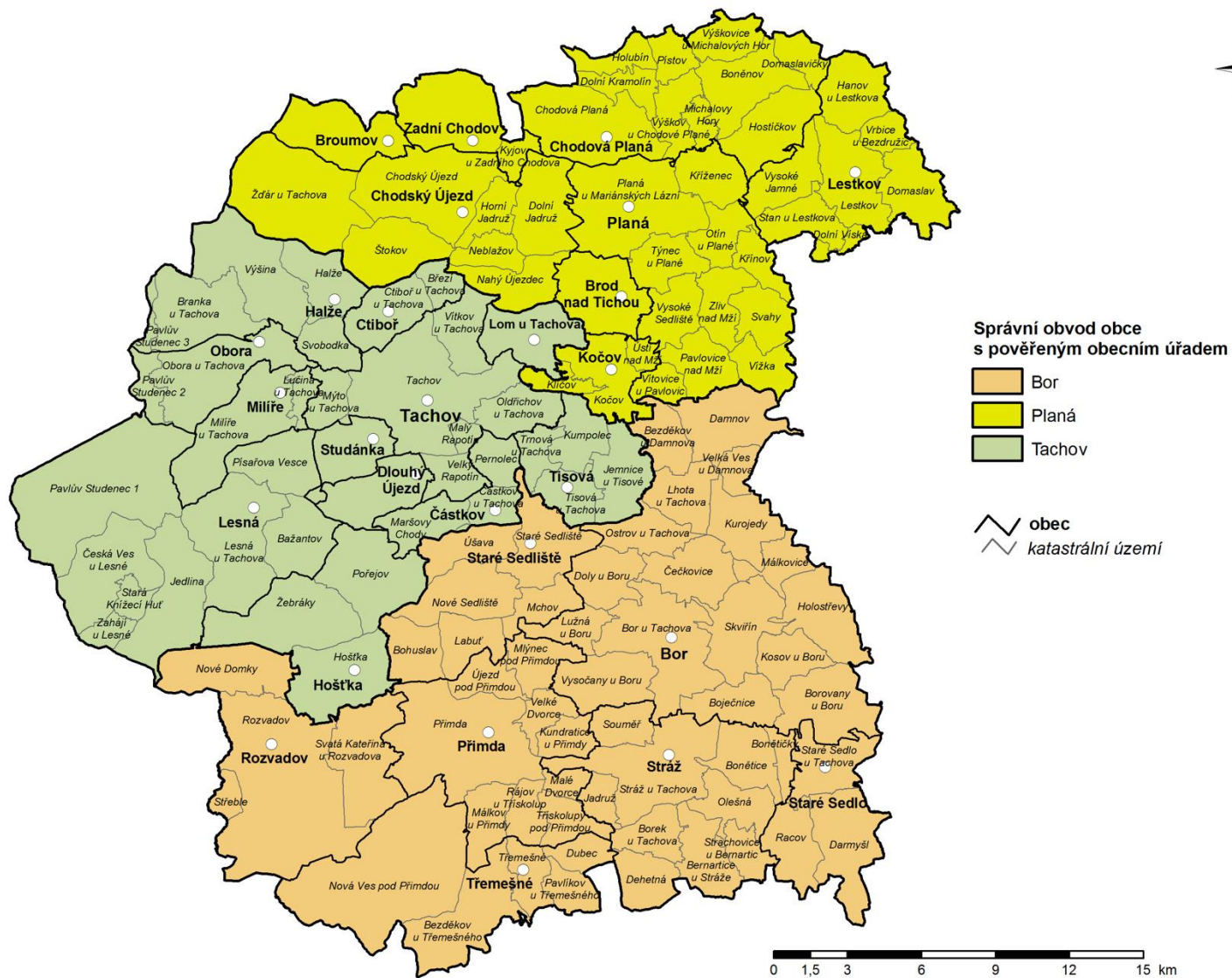

5 Vybrané charakteristiky SO ORP Tachov

5.1 Základní vymezení

Správní obvod obce s rozšířenou působností Tachov je jedním ze dvou SO ORP, které leží v okrese Tachov. Tím druhým je SO ORP Stříbro. Okres Tachov, tedy i SO ORP Tachov, je situován na západě Plzeňského kraje. Na severu sousedí s Karlovarským krajem, na jihu a východě se třemi správními obvody Plzeňského kraje, Domažlicemi, Horšovským Týnem a Stříbrem a na západě s Německem. Správní obvod má celkem 27 obcí, z toho Bor, Planá, Přimda a Tachov mají statut měst, s celkem 137 částmi obcí a 134 katastrálními územími. Jedná se o obec Bor, Planá, Přimda a Tachov. Správní obvod Tachov má rozlohu 94 778 ha a je největším správním obvodem Plzeňského kraje. Procentuálně zaujímá 12,4 % území regionu. Celkovou výměru tvoří hlavně zemědělská půda (45,5 %) a lesní pozemky (45,6 %). (ČSÚ, 2019a).

Obrázek 10: Administrativní rozdělení SO ORP Tachov

Zdroj: Převzato z ČSÚ 2016b

5.2 Fyzicko-geografická charakteristika

SO ORP Tachov můžeme charakterizovat jako velice různorodé a členité území s průměrnou nadmořskou výškou 550 m n. m. (ČSÚ, 2012). Celý správní obvod spadá do České vysočiny. Na jeho západě se rozprostírá území Českého lesa, který leží v Šumavské subprovincii v Českoleské oblasti (Balatka & Kalvoda, 2006). Celá tato oblast Českého lesa je z důvodu hustých a rozlehlých lesů minimálně obydlená (ČSÚ, 2012). Na východě území najdeme rozsáhlé zemědělské území Tachovské brázdy (linie Planá-Tachov-Bor) ležící v Plzeňské pahorkatině (Balatka & Kalvoda, 2006), s velkým počtem rybníků a kde se převážně pěstují zemědělské plodiny (ČSÚ, 2012). Do území SO ORP Tachov spadá část i Slavkovský les, který je významnou chráněnou krajinnou oblastí. Nachází se zde rozsáhlé lesní komplexy rašelinišť vrchovištního typu s porosty borovice blatky a břízy pýřité s charakteristickými rašelinnými druhy. (AOPK ČR, 2020). Na severovýchodě leží Tepelská vrchovina (Balatka & Kalvoda, 2006). Na jihu do území zasahuje Chodská pahorkatina okrajem Sedmihoří. Nejvyšším místem tohoto území je vrch Havran, který sahá do 894 m n. m. Nejnižším místem území je ústí Kosího potoka do Mže, které leží ve 405 m n. m. (ČSÚ, 2012). Územím správního obvodu prochází rozvodnice Severního a Černého moře (Balatka & Kalvoda, 2006). Nejvýznamnějším tokem správního obvodu Tachov je řeka Mže, která pramení nedaleko státní hranice.

5.3 Socio-ekonomická charakteristika

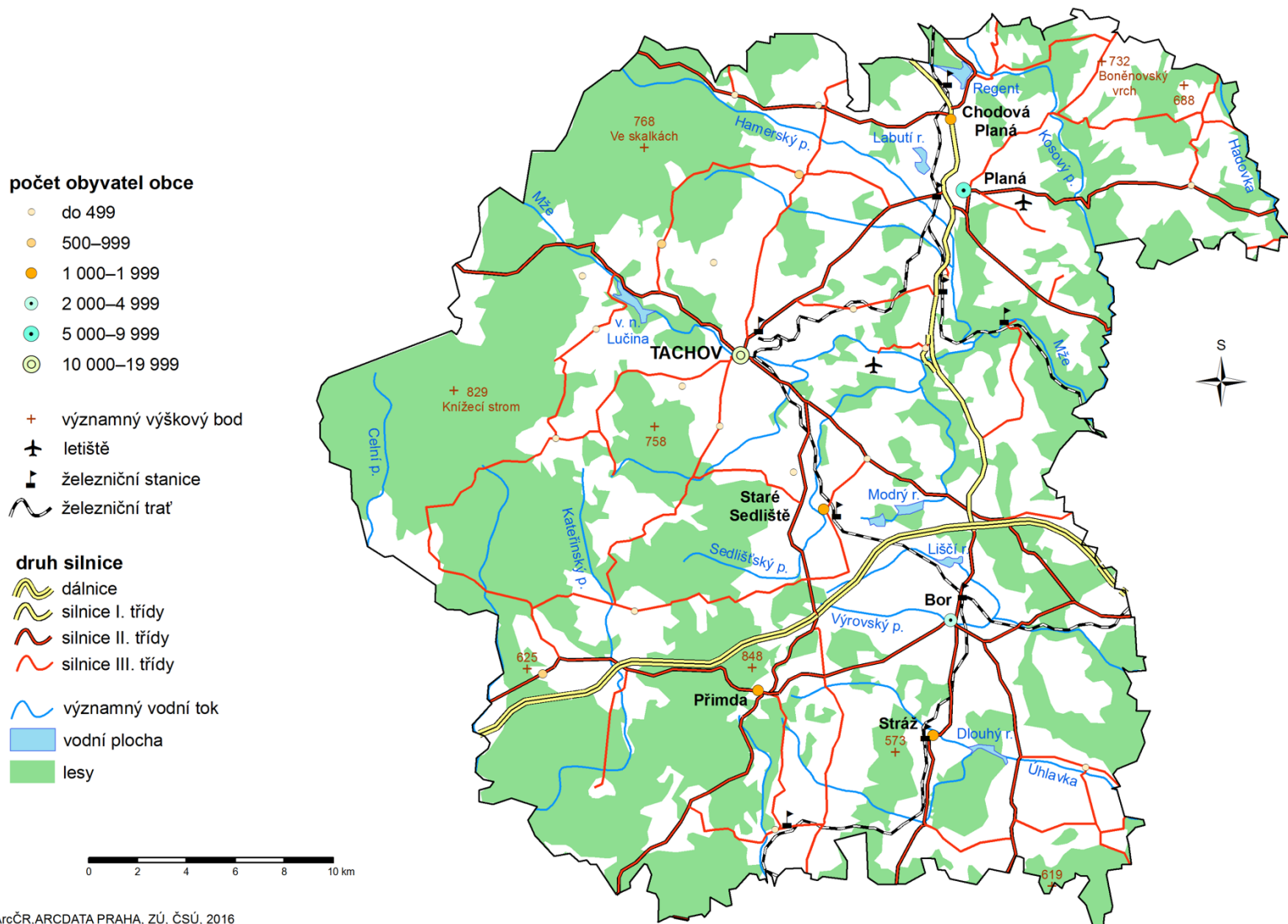
SO ORP Tachov mělo k 31. 12. 2018 celkem 36 537 obyvatel a hustotu zalidnění 38,6 obyv./km² (ČSÚ, 2019b). Na tuto míru hustoty zalidnění mají určitý vliv přírodní poměry a historický vývoj. Mezi přírodní poměry, které ovlivňují zdejší osídlení patří například výše zmiňovaný Český les nebo Slavkovský les. Slavkovský les má však na tuto lokalitu a množství jejích obyvatel vliv i z hlediska historického. Původně se Slavkovskému lesu říkal Císařský les, na kterém byl později zřízen Vojenský výcvikový prostor prameny (též známý jako Vojenský výcvikový tábor Kynžvart). (Tomíček, 2006). Na celé SO ORP Tachov z hlediska obyvatel měl vliv historický vývoj. Většinu zdejšího obyvatelstva po druhé světové válce tvořilo obyvatelstvo německé národnosti. Po odsunu sudetských Němců v roce 1946, došlo v některých částech SO ORP Tachov k úplnému vylidnění. Jednalo se převážně o menší obce. (místopisy.cz, 2020).

Na celkovém počtu obyvatel se k roku 2018 v SO ORP Tachov podílela skupina do 14 let celkem s 5 729 obyvateli, skupina ve věku 15-64 let s 24 546 obyvateli a skupina 65 a více se 6 262 obyvateli (ČSÚ, 2019b).

Průmyslová výroba je soustředěna převážně do velkých měst. V Tachově působí například firma Alfa Plastik Bruntál, která se zaměřuje na výrobu plastových výlisků vstřikováním, plastových obalů a plastových dílů pro automobily. Výrobě hliněných nárazníků se věnuje například firma Alutech Benteler Aluminium Systém CZ v průmyslové zóně Nová Hospoda v Boru u Tachova. K významným firmám patří například i pivovar Chodovar v Chodové Plané. Vyskytují se zde i různé dřevozpracující závody a pily díky zdejšímu zalesnění. (ČSÚ, 2012).

K 31. 12. 2018 bylo v SO ORP Tachov obhospodařováno 43 113 ha zemědělské půdy (ČSÚ, 2019b). Rostlinná výroba se ve správním obvodu specializuje převážně na pěstování kukuřice na zeleno a na siláž, pšenice, ječmene a řepky. Živočišná výroba se zaměřuje hlavně na chov drůbeže, skotu a prasat. Zemědělské činnosti se v SO ORP Tachov věnují kromě zemědělských podniků i soukromě hospodařící rolníci. (ČSÚ, 2012).

Obrázek 13: Obecně-geografická mapa SO ORP Tachov

Zdroj: Převzato z ČSÚ 2016c

6 Doprava v SO ORP Tachov

Z obr. 5 je patrné, že správním obvodem Tachov prochází dálnice, několik silnic a železnic.

Celková délka železničních tras v SO ORP Tachov je 550 km (IDOS, 2020). Nejvýznamnějším dopravním uzlem pro správní obvod Tachov je dálnice D5, která propojuje Prahu – Plzeň – Německo a ve správním obvodu Tachov je dlouhá 35 km. Z dálnice je na území SO ORP Tachov možno sjet u Nové Hospody (EXIT 128 Bor), u Přimdy (EXIT 136 Mlýnec) a nakonec u Rozvadova (EXIT 144 Kateřina). Dále tudy vede silnice I/21, která vychází z dálnice D5 u Rozvadova, pokračuje na Planou a Chodovou Planou. Ze silnic II. třídy tudy prochází: silnice II/230 Stod – Stříbro – Černošín – Planá – Mariánské Lázně; silnice II/199 Holostřev – Nová Hospoda – Tachov – Pavlův Studenec; silnice II/198 Přimda – Staré Sedliště – Tachov – Planá; silnice II/200 Horšovský Týn – Bor – Nová Hospoda a silnice II/201 Konstantinovy Lázně – Planá – Broumov. (mapy.cz, 2020).

Mezi významné trasy železničního koridoru v SO ORP Tachov patří trasa III. třídy – trať č. 170 Plzeň – Cheb. Dalšími významnými tratěmi jsou také: trať 184 Planá – Tachov – Bor – Stráž – Bělá nad Radbuzou – Poběžovice – Domažlice a trať 178 Svojsín – Bor. (mapy.cz, 2020)

6.1 Autobusová hromadná doprava

Tato práce analyzuje dopravní dostupnost prostřednictvím autobusové hromadné dopravy.

Autobusová hromadná doprava je v regionu jako je SO ORP Tachov velice důležitá. Žije zde velké množství mladších a starších obyvatel, kteří se potřebují dopravit do školy, k lékaři či na nákup. K tomu je právě využívána nejlépe autobusová hromadná doprava.

Tabulka 1: Frekvenční dostupnost spojení autobusové hromadné dopravy pro obce SO ORP Tachov (30. 4. 2020)

Obec	Počet spojů z obce do příslušného POÚ	Počet spojů z příslušného POÚ do obce	Počet spojů celkem
Přimda	12	9	21
Staré Sedliště	5	5	10
Staré Sedlo	3	3	6
Stráž	5	5	10
Rozvadov	6	5	11
Třemešné	5	5	10
Brod nad Tichou	4	3	7
Broumov	3	3	6
Chodová Planá	12	12	24
Chodský Újezd	18	19	37
Kočov	4	3	7
Lestkov	2	2	4
Zadní Chodov	4	3	7
Ctiboř	9	8	17
Částkov	9	11	20
Dlouhý Újezd	6	7	13
Halže	11	10	21
Hošťka	1	4	5
Lesná	5	4	9
Lom u Tachova	-	-	-
Milíře	3	3	6
Obora	7	6	13

Studánka	10	10	20
Tisová	12	14	26

Zdroj: IDOS (2020), zpracováno autorkou

V tab. 1 byla utříděna data potřebná pro zjištění frekvenční dostupnosti v obcích SO ORP Tachov. Tabulka nám zobrazuje frekvenci autobusových spojení z jednotlivých obcí do jejich příslušné POÚ a ve směru opačném. Můžeme zde vidět, že obec Lom u Tachova nedisponuje žádnými autobusovými spoji. Naopak nejvíce spojů je mezi obcemi Planá – Chodský Újezd.

7 Vybavenost služeb

7.1 Vybavenost služeb v obcích SO POÚ Bor

SO POÚ Bor náleží 7 obcí – Přimda, Staré Sedliště, Staré Sedlo, Stráž, Rozvadov, Třemešné a Bor. Obec Bor a Přimda mají statut města. Město Bor má celkem 22 místních částí a přibližně 4 500 obyvatel. (ČSÚ, 2019). SO POÚ Bor prochází dálnice D5 vedoucí z města Prahy do Norimberku (mapy.cz, 2020).

Zdravotnictví

Tabulka 2: Počet jednotlivých zdravotnických zařízení v obcích SO POÚ Bor v roce 2020

Název obce	Praktický lékař pro děti a dorost	Praktický lékař pro dospělé	Zubní lékař	Gynekologie
Bor	2	5	3	1
Přimda	0	1	1	1
Staré Sedliště	0	0	0	0
Staré Sedlo	0	0	0	0
Stráž	0	0	0	0
Rozvadov	0	0	0	0
Třemešné	0	0	0	0

Zdroj: Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb (2020), zpracováno autorkou

Z tab. 2 je zřejmé, že přímo v obci Bor je nejvíce zdravotnických zařízení. Tato jednotlivá zařízení se lokalizují zejména v centru obce Bor. Pro lékaře je to, z hlediska většího množství obyvatel, výhodnější. Co se praktických lékařů pro děti a dorost týče, ordinují zde ve dvou pediatriích – Pediatrie Bor s.r.o. a PEDIATRIE West, s.r.o. Praktických lékařů pro dospělé, kteří v SO ORP Tachov ordinují, je celkem pět – např. MUDr. Miroslav Bešťák nebo MUDr. Milan Krajčík. Zařízení, kde pracují zubní lékaři, jsou zde tři. Spadá pod ně MUDr. Jiří Procházka, MUDr. Karel Máca nebo MUDr. Lenka Mácová. V obci Bor se nachází též ordinace gynekologie, kterou provozuje

MUDr. Klicman Ondřej, s.r.o. Všechna tato lékařská zařízení a ordinace jsou lokalizována na Poliklinice Bor v centru města.

V obci Přimda se nachází jeden praktický lékař pro dospělé, jeden zubař a jedno zařízení, ve kterém poskytují gynekologickou péči. Tito lékaři jsou lokalizováni v centru obce Přimda.

Obyvatelé obcí, v nichž se žádná z vybraných služeb nevyskytuje, mají možnost dojíždět za službami do sousedních obcí, kde se služby nacházejí nebo do příslušné POÚ.

Školství

Tabulka 3: Počet jednotlivých školských zařízení v obcích SO POÚ Bor v roce 2020

Název obce	Mateřská škola	Základní škola	Střední škola
Bor	1	1	1
Přimda	1	1	0
Staré Sedliště	1	1	0
Staré Sedlo	0	0	0
Stráž	1	1	0
Rozvadov	1	1	0
Třemešné	0	0	0

Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení (2020), zpracováno autorkou

Podle tab. 3 je zřejmé, že děti předškolního věku mají možnost navštěvovat mateřskou školu Bor v obci Bor se 182 místy, mateřskou školu Přimdu v obci Přimda, kde maximální počet může být 46 dětí, mateřskou školu Staré Sedliště s kapacitou 49 žáků, mateřskou školu ve Stráži s maximálním počtem 60 dětí a mateřskou školu v Rozvadově s kapacitou 28 dětí. Co se základních škol týče, tak se nacházejí ve stejných obcích jako mateřské školy. Základní škola Bor má kapacitu 600 žáků, Přimda 320, Staré Sedliště 240, Stráž 270 a Rozvadov 40 žáků. Střední školu najdeme pouze v pověřené obci Bor s kapacitou 405 žáků.

I když se zde vyskytují mateřské a základní školy, či střední škola, některé děti a dorost přesto musí dojíždět do školy jinam. Je tomu tak proto, že zdejší školy buď nejsou dostatečně početně vybavené (rejstriky.msmt.cz, 2019) v rámci počtu obyvatel

předškolního a školního věku příslušné obce (ČSÚ, 2019) nebo proto, že obyvatelé cestují za prací do lokalit, kde je výhodnější zapsat především děti předškolního věku a děti docházející na základní školu do zdejších škol (ČSÚ, 2019).

Ostatní služby

Tabulka 4: Počet jednotlivých školských zařízení v obcích SO POÚ Bor v roce 2020

Název obce	Obchod se smíšeným zbožím	Poštovní služby
Bor	3	1
Přimda	1	1
Staré Sedliště	1	1
Staré Sedlo	1	1
Stráž	1	1
Rozvadov	0	1
Třemešné	0	1

Zdroj: firmy.cz (2020), ceskaposta.cz (2020), zpracováno autorkou

Podle tab. 4, co se ostatních vybraných služeb týče, téměř každá obec, kromě Rozvadova a Třemešné, má zastoupení obchodu se smíšeným zbožím a pošty. Pošta se zde, podle výše vypsáných dat, nachází v každé obci. Co se obchodu se smíšeným zbožím týče, tak v Boru se nachází celkem tři obchody – Potraviny Plus JIP – Tommy, COOP – TUTY a Potraviny Plzeňská 265. V obci Přimda, Staré Sedliště, Staré Sedlo, Stráž, Rozvadov a Třemešné provozuje prodejny se smíšeným zbožím vždy jen jeden obchod. V obci Bor se však mimo jiné mohou nacházet i větší obchody jako například Albert nebo Billa, tudíž zdejší obyvatelé mohou nakupovat potraviny a ostatní zboží tam.

Obyvatelé, kteří žijí v obci, kde se nevyskytuje žádný obchod, mají možnost využít služeb v okolních obcích, v POÚ Bor nebo v jiných větších obcích.

7.2 Vybavenost služeb v obcích SO POÚ Planá

SO POÚ Planá náleží 9 obcí – Brod nad Tichou, Broumov, Chodová Planá, Chodský Újezd, Kočov, Lestkov, Zadní Chodov a Planá. Obec Planá má statut města. Město Planá má kolem 5 300 obyvatel. (ČSÚ, 2019).

Zdravotnictví

Tabulka 5: Počet jednotlivých zdravotnických zařízení v obcích SO POÚ Planá v roce 2020

Název obce	Praktický lékař pro děti a dorost	Praktický lékař pro dospělé	Zubní lékař	Gynekologie
Brod nad Tichou	0	0	0	0
Broumov	0	0	0	0
Chodová Planá	1	1	0	0
Chodský Újezd	1	0	0	0
Kočov	0	0	0	0
Lestkov	0	0	0	0
Planá	3	5	6	1
Zadní Chodov	0	0	0	0

Zdroj: Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb (2020), zpracováno autorkou

Z tab. 5 je vidět, že v obcích Brod nad Tichou, Broumov, Kočov, Lestkov a Zadní Chodov se žádná s vybraných zdravotních služeb nevyskytuje. V obci Chodová Planá ordinuje Praktik MUDr. Balek, s.r.o., který poskytuje zdravotní služby dospělým pacientům a který zde ordinuje ve dvou různých ordinacích a MUDr. Muhsin Al-Kannany, CSc., který poskytuje zdravotní služby dětem a dorostu a který zde též ordinuje ve dvou různých ordinacích. Ostatní lékařské služby se zde nevyskytují. V obci Chodský Újezd ordinuje pouze jeden lékař pro dospělé.

SO POÚ Planá je na tom s počtem zařízení poněkud lépe. Tato jednotlivá zařízení se lokalizují zejména v centru obce Planá. Pro lékaře je to, z hlediska většího množství obyvatel lokalizovaných do centra Planá, výhodnější. Ordinuje tu celkem 8 praktických

lékařů z toho tři lékaři pro děti a dorost např. MUDr. Jana Latová nebo PEDIATRIE West s.r.o. a pět lékařů pro dospělé např. MUDr. Věra Marešová nebo MUDr. Marie Kulová. Všichni tito lékaři poskytují své služby na poliklinice v Plané. Zubních lékařů tu překvapivě poskytuje své zdravotní služby celkem šest - MUDr. Jitka Koschyová, MUDr. Marcel Svoboda, MUDr. Milan Křištof, MUDr. Pavel Bína a MUDr. Soňa Drhličková na poliklinice v Plané a pak MUDr. Dana Lilliová, která poskytuje své služby mimo polikliniku. A v poslední řadě, co se gynekologických týče, mohou zde ženy a maminky využít GYNODEA s.r.o., které se nachází jako ostatní lékařské služby na poliklinice.

Obyvatelé obcí, v nichž se žádná z vybraných služeb nevyskytuje, mají možnost dojíždět za službami do sousedních obcí, kde se služby nacházejí nebo do příslušné POÚ.

Školství

Tabulka 6: Počet jednotlivých školských zařízení v obcích SO POÚ Planá v roce 2020

Název obce	Mateřská škola	Základní škola	Střední škola
Brod nad Tichou	0	0	0
Broumov	0	0	0
Chodová Planá	1	1	0
Chodský Újezd	1	0	0
Kočov	0	0	0
Lestkov	0	0	0
Planá	1	2	1
Zadní Chodov	0	0	0

Zdroj: Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb (2020), zpracováno autorkou

Podle dat v tab. 6 je vidět, že Brod nad Tichou, Broumov, Kočov a Zadní Chodov nedisponují žádnými školskými zařízeními.

Obec Chodová Planá má jednu mateřskou školu s maximálním počtem 80 žáků a jednu základní školu s kapacitou 100 dětí.

Chodský Újezd má pouze jednu mateřskou školu s kapacitou 37 žáků.

V SO POÚ Planá se nachází jedna mateřská škola s maximálním počtem 215 žáků, dvě základní školy s počtem 990 a 75 žáků a jedna střední škola živnostenská s kapacitou 383 dětí.

I když se zde vyskytují mateřské a základní školy, či střední škola, některé děti a dorost přesto musí dojíždět do školy jinam. Je tomu tak proto, že zdejší školy buď nejsou dostatečně početně vybavené (rejstriky.msmt.cz, 2019) v rámci počtu obyvatel předškolního a školního věku příslušné obce (ČSÚ, 2019) nebo proto, že obyvatelé cestují za prací do lokalit, kde je výhodnější zapsat, především děti předškolního věku a děti docházející na základní školu, do zdejších škol (ČSÚ, 2019).

Ostatní služby

Tabulka 7: Počet obchodů se smíšeným zbožím a poboček pošt v obcích SO POÚ Planá v roce 2020

Název obce	Obchod se smíšeným zbožím	Poštovní služby
Brod nad Tichou	0	0
Broumov	1	2
Chodová Planá	2	1
Chodský Újezd	0	0
Kočov	0	0
Lestkov	1	1
Planá	4	1
Zadní Chodov	0	0

Zdroj: firmy.cz (2020), ceskaposta.cz (2020), zpracováno autorkou

Dle tab. 7 je zřejmé, že obyvatelé obcí Brod nad Tichou, Chodský Újezd, Kočov a Zadní Chodov nemohou využívat služeb obchodu se smíšeným zbožím a pošty.

Obec Broumov disponuje jedním obchodem se smíšeným zbožím a dvěma poštami. V Chodové Plané najdeme dva obchody se smíšeným zbožím a jednu poštu, v Lestkově je jeden obchod a jedna pošta a v POÚ Planá máme na výběr mezi čtyřmi obchody se smíšeným zbožím. V obci Planá se však mimo jiné mohou nacházet také větší obchody jako například Albert nebo Billa, tudíž zdejší obyvatelé mohou nakupovat tam.

Pobočky pošt najdeme dvě v Broumově, jednu v Chodové Plané, jednu v Lestkově a jednu v městě Planá.

7.3 Vybavenost služeb v obcích SO POÚ Tachov

SO POÚ Tachov náleží 12 obcí – Ctiboř, Částkov, Dlouhý Újezd, Halže, Hošťka, Lesná, Lom u Tachova, Milíře, Obora, Studánka, Tisová a Tachov. Obec Tachov má statut města a žije zde přibližně 13 000 obyvatel. (ČSÚ, 2019).

Zdravotnictví

Tabulka 8: Počet jednotlivých zdravotnických zařízení v obcích SO POÚ Tachov v roce 2020

Název obce	Praktický lékař pro děti a dorost	Praktický lékař pro dospělé	Zubní lékař	Gynekologie
Ctiboř	0	0	0	0
Částkov	0	0	0	0
Dlouhý Újezd	0	0	0	0
Halže	1	0	0	0
Hošťka	0	0	0	0
Lesná	0	0	0	0
Lom u Tachova	0	0	0	0
Milíře	0	0	0	0
Obora	0	0	0	0
Studánka	0	0	0	0
Tachov	3	10	9	3
Tisová	0	0	0	0

Zdroj: Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb (2020), zpracováno autorkou

Z tab. 8 je zřejmé, že přímo v obci Tachov je nejvíce zdravotnických zařízení. Tato jednotlivá zařízení se lokalizují zejména v centru obce Tachov. Pro lékaře je to, z hlediska většího množství obyvatel výhodnější. Ordinuje tu celkem deset praktických lékařů pro dospělé z toho tři ordinují na Poliklinice Tachov. Dále zde ordinují tři lékaři pro děti a dorost, kteří poskytují své služby též na Poliklinice Tachov. Oproti ostatním SO POÚ je zde vysoký počet zubařů. Ordinuje jich tu celkem devět, z nichž většina

opět na Poliklinice Tachov. Co se gynekologické péče týče, jsou zde tři ordinace poskytující zdravotní péči. I tato zdravotnická zařízení jsou lokalizována do centra města Tachov.

V obci Halže ordinuje jeden praktický lékař pro děti a dorost, jehož ordinace leží v centru obce.

Obyvatelé obcí, v nichž se žádná z vybraných služeb nevyskytuje, mají možnost dojíždět za službami do sousedních obcí, kde se služby nacházejí nebo do příslušné POÚ.

Školství

Tabulka 9: Počet jednotlivých školských zařízení v obcích SO POÚ Tachov v roce 2020

Název obce	Mateřská škola	Základní škola	Střední škola
Ctiboř	0	0	0
Částkov	0	0	0
Dlouhý Újezd	0	0	0
Halže	1	1	0
Hošťka	1	1	0
Lesná	1	1	0
Lom u Tachova	1	0	0
Milíře	0	0	0
Obora	0	0	0
Studánka	1	0	0
Tachov	6	4	2
Tisová	1	0	0

Zdroj: Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb (2020), zpracováno autorkou

S vybaveností školských zařízení je to obdobné jako se zdravotními službami. Nejvíce jich je lokalizováno do města Tachov. Děti předškolního věku mohou docházet do šesti mateřských škol. Kromě dvou mateřských škol mají všechny maximální kapacitu pod 100 dětí. Zbylé dvě mají kapacitu 120 dětí. Pro starší jsou zde k dispozici čtyři základní školy s kapacitami v prvních dvou kolem 800 dětí a ve zbylých dvou 200 dětí. Mohou

však od 2. stupně navštěvovat Gymnázium Tachov. Starší děti si mohou vybrat mezi dvěma středními školami. Mezi Gymnázium Tachov a Střední průmyslovou školou Tachov. Gymnázium má maximální kapacitu 360 dětí a Střední průmyslová škola maximální počet 410 studentů.

V ostatních obcích se žádná střední škola nevyskytuje. Co se mateřských škol a základních škol týče, tak je to různorodé. Kapacity v těchto školách jsou menší, jelikož se jedná o menší obce s nižším počtem obyvatel.

Ač se zde vyskytují mateřské a základní školy, či střední škola, některé děti a dorost přesto musí dojíždět do školy jinam. Je tomu tak proto, že zdejší školy buď nejsou dostatečně početně vybavené (rejstriky.msmt.cz, 2019) v rámci počtu obyvatel předškolního a školního věku příslušné obce (ČSÚ, 2019) nebo proto, že obyvatelé cestují za prací do lokalit, kde je výhodnější zapsat, především děti předškolního věku a děti docházející na základní školu, do zdejších škol (ČSÚ, 2019).

Ostatní služby

Tabulka 10: Počet obchodů se smíšeným zbožím a poboček pošt v obcích SO POÚ Tachov v roce 2020

Název obce	Obchod se smíšeným zbožím	Poštovní služby
Ctiboř	0	0
Částkov	1	0
Dlouhý Újezd	0	0
Halže	1	1
Hošťka	1	0
Lesná	0	0
Lom u Tachova	0	0
Milíře	0	0
Obora	0	0
Studánka	0	0
Tachov	7	2
Tisová	0	0

Zdroj: firmy.cz (2020), ceskaposta.cz (2020), zpracováno autorkou

Z tab. 10 můžeme vidět, že obyvatelé obcí Částkov, Halže a Hošťka mají možnost nakupovat potraviny a ostatní potřebné věci pouze v jednom.

Ve městě Tachov je lokalizováno celkem sedm obchodů se smíšeným zbožím. Avšak mohou se zde nacházet také větší obchody jako například Albert, Billa, Penny apod.

Pobočky České pošty jsou lokalizovány pouze do obcí Halže a Tachov.

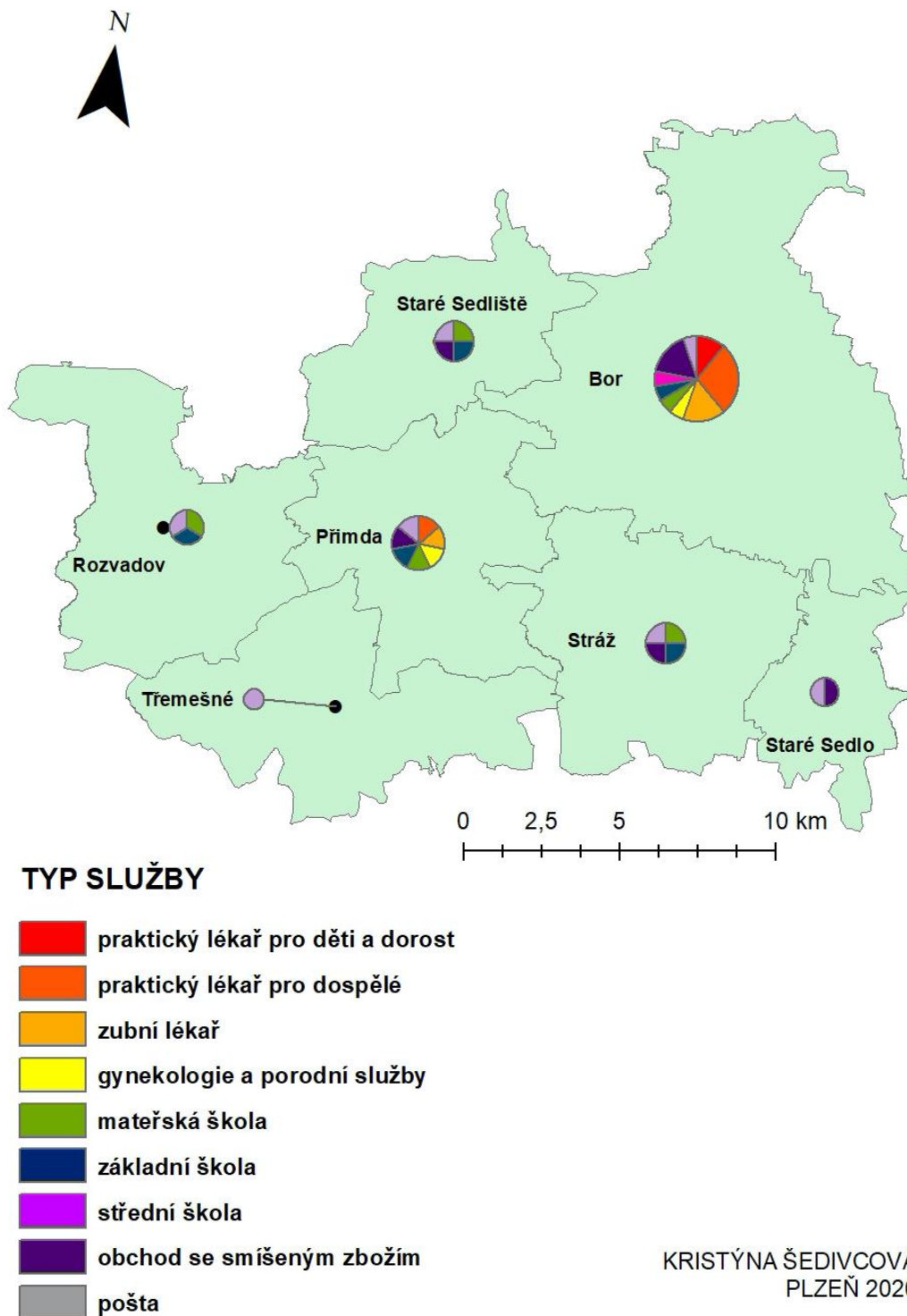
Obyvatelé, kteří žijí v obci, kde se nevyskytuje žádný obchod, mají možnost využít služeb obchodu v okolních obcích, v příslušné obci Tachov nebo v jiných větších obcích, které mají vyšší zastoupení potřebných služeb a jezdí tam například za prací.

8 Vyhodnocení dostupnosti služeb

Tato kapitola se věnuje vyhodnocení dostupnosti vybraných služeb v jednotlivých obcích na základě mapových výstupů, které byly vytvořeny pomocí programu ArcGIS.

8.1 Vyhodnocení dostupnosti služeb v SO POÚ Bor

Obrázek 16: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Bor v roce 2020

Zdroj: ArcČR 500, zpracováno autorkou

Z obr. 6 je zřejmé, že se nejvíce služeb, ať už se jedná o zdravotnictví, školství, obchod se smíšeným zbožím nebo poštu, lokalizuje do města Bor. Důvod může být ten, že se zde nachází větší množství obyvatel než v ostatních obcích. Poptávka po službách bude tudíž větší.

Jak bylo již v minulé kapitole zmíněno, obyvatelé obce Bor mohou využít všechny vybrané služby, tudíž nemusí vynaložit téměř žádný čas ani ujet velkou vzdálenost, aby se za službami dopravili. Avšak co se středních škol týče, velký výběr zde není. Bylo by možné dojíždět do Plzně, kde je výběr větší nebo do obcí Planá či Tachov.

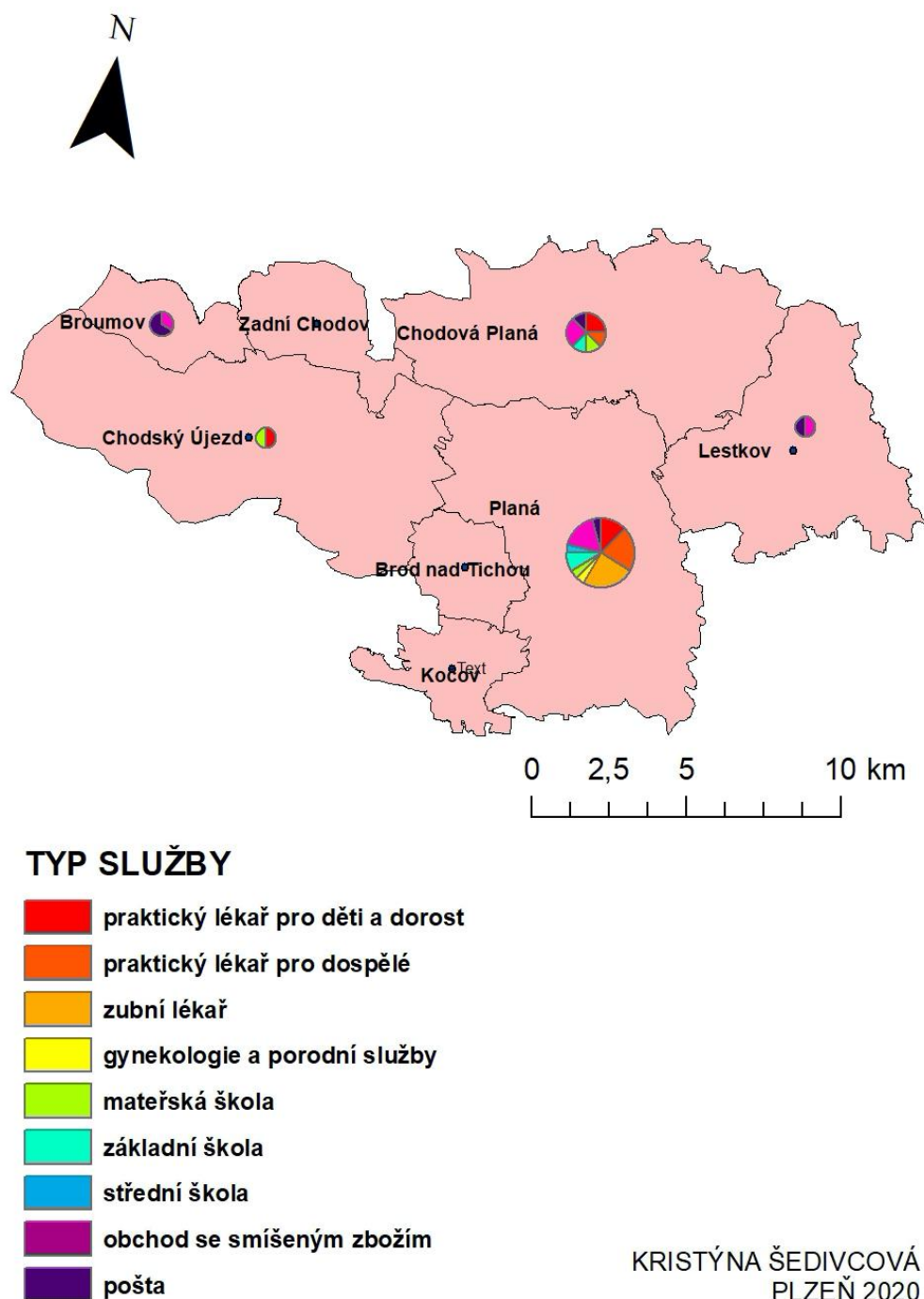
Obyvatelé z obce Přimda musí za chybějícími službami dojíždět do jiné obce. Mají možnost dojíždět do sousedních obcí, bohužel však kromě Boru se zde žádná z potřebných služeb nevyskytuje, tudíž mají možnost dojíždět do města Bor. Co se středních škol týče, tak jak je výše zmíněno, má větší výběr škol město Plzeň. Ostatní služby – obchod se smíšeným zbožím a poštu – mají možnost využívat zde, ale i v obci Bor nebo v sousedních obcích, které jsou blíž. Vzdálenostní, časová, ale i frekvenční dostupnost z obce Přimda do obce Bor je dostačující. Vzdálenostní dostupnost prostřednictvím autobusové hromadné dopravy je z obce Přimda do města Bor přibližně 10 kilometrů. Časová vzdálenost zabere více méně 20 minut. Autobusy jezdí z obce Přimda do Boru a zpět téměř každou hodinu, tudíž i frekvenční dostupnost je v tomto případě dostatečná.

Počtem obyvatel patří obce Stráž a Staré Sedliště spolu s městem Přimdou mezi více zalidněné obce. Avšak i přesto, je zde horší zastoupení a lokalizace, jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno. Obyvatelé Starého Sedliště a Stráže mohou dojíždět do sousedních obcí, kam to mají v rámci vzdálenostní, časové a frekvenční dostupnosti nejbližší. Může se jednat i o obce, které spadají do jiného správního obvodu. Pro obyvatele obce Staré Sedliště by však bylo možná výhodnější dojíždět za službami buď do místa svého pracoviště nebo do města Tachov. Z obce Staré Sedliště by se do Tachova dostali autobusem během 20-30 minut. Avšak pravděpodobnější, stejně jako u obce Stráž, by bylo město Bor. Vzdálenostní, časová a frekvenční dostupnost do obce Bor s využitím autobusové hromadné dopravy je dostačující. Z obce Stráž do obce Bor trvá cesta kolem 20 minut a z obce Staré Sedliště kolem 10-20 minut. Co se frekvence spojení týče, tak ze Starého Sedliště i Stráže do Boru jezdí autobus téměř každou hodinu.

Obyvatelé z obce Rozvadov a obce Třemešné mohou za chybějícími službami dojíždět do obcí spadající do jiného správního obvodu, avšak tyto obce jsou na tom s vybaveností podobně (ČSÚ, 2019). Pro obyvatele těchto obcí by bylo, co se vzdálenostní, časové a frekvenční dostupnosti týče, nejužitečnější cestovat za službami do města Bor. Vzdálenostní dostupnost je z obce Staré Sedliště do Boru kolem 10 kilometrů a z obce Rozvadov do Boru kolem 20 kilometrů. Časová dostupnost se pohybuje kolem 30 minut z Rozvadova do Boru a ze Starého Sedliště do Boru přibližně 10–15 minut. (IDOS, 2020). Frekvence autobusového spojení je zde dostačující. Autobusy zde jezdí alespoň jednou za hodinu. Obyvatelé obce Staré Sedlo mají možnost za službami dojíždět do obcí za hranicemi správního obvodu, nebo využívat některých služeb například v obci Stráž. Avšak většina obyvatel bude pravděpodobně dojíždět za základními službami do města Bor. Vzdálenostní dostupnost z obce Staré Sedlo do Boru je kolem 20 kilometrů a časová dostupnost se pohybuje okolo 25 minut. Frekvenční dostupnost z obce Staré Sedlo do Boru je oproti jiným obcím poněkud horší. Za den zde projede tam i zpět celkem 6 spojů (viz tab. 3).

8.2 Vyhodnocení dostupnosti služeb v SO POÚ Planá

Obrázek 19: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Planá

Zdroj: ArcČR 500, zpracováno autorkou

Z obr. 7 je zřejmé, že se nejvíce služeb, ať už se jedná o zdravotnictví, školství, obchod se smíšeným zbožím nebo poštu, lokalizuje do města Planá. Důvodem může být, že se zde nachází větší množství obyvatel než v ostatních obcích. Poptávka po službách bude tudíž větší.

Jak bylo již v minulé kapitole zmíněno, obyvatelé obce Planá mohou využít všechny vybrané služby, tudíž nemusí vynaložit téměř žádný čas ani ujet velkou vzdálenost, aby se za službami dopravili. Avšak co se středních škol týče, velký výběr zde není. Bylo by možné dojíždět do Plzně, kde je větší výběr středních škol nebo do obcí Bor či Tachov.

Obec Chodová Planá patří po obci Planá mezi více zalidněné oblasti tohoto správního obvodu. Obyvatelé z obce Chodová Planá musí za chybějícími službami dojíždět do jiné obce. Mají možnost dojíždět do sousedních obcí, bohužel však kromě Plané se zde žádná z potřebných služeb nelokalizuje, tudíž musí dojíždět do města Planá. Co se středních škol týče, tak jak je výše zmíněno, má větší výběr škol město Plzeň. Ostatní služby – obchod se smíšeným zbožím a poštu – mají možnost využívat zde, ale i v obci Planá nebo v sousedních obcích, které jsou blíž. Vzdálenostní, časová, ale i frekvenční dostupnost z obce Přimda do obce Bor je dostačující. Vzdálenostní dostupnost prostřednictvím autobusové hromadné dopravy je z obce Chodová Planá do města Planá přibližně 5 kilometrů. Časová vzdálenost zabere maximálně 10 minut. Autobusy jezdí z obce Chodová Planá do Plané i několikrát za hodinu, tudíž i frekvenční dostupnost je v tomto případě více než dobrá.

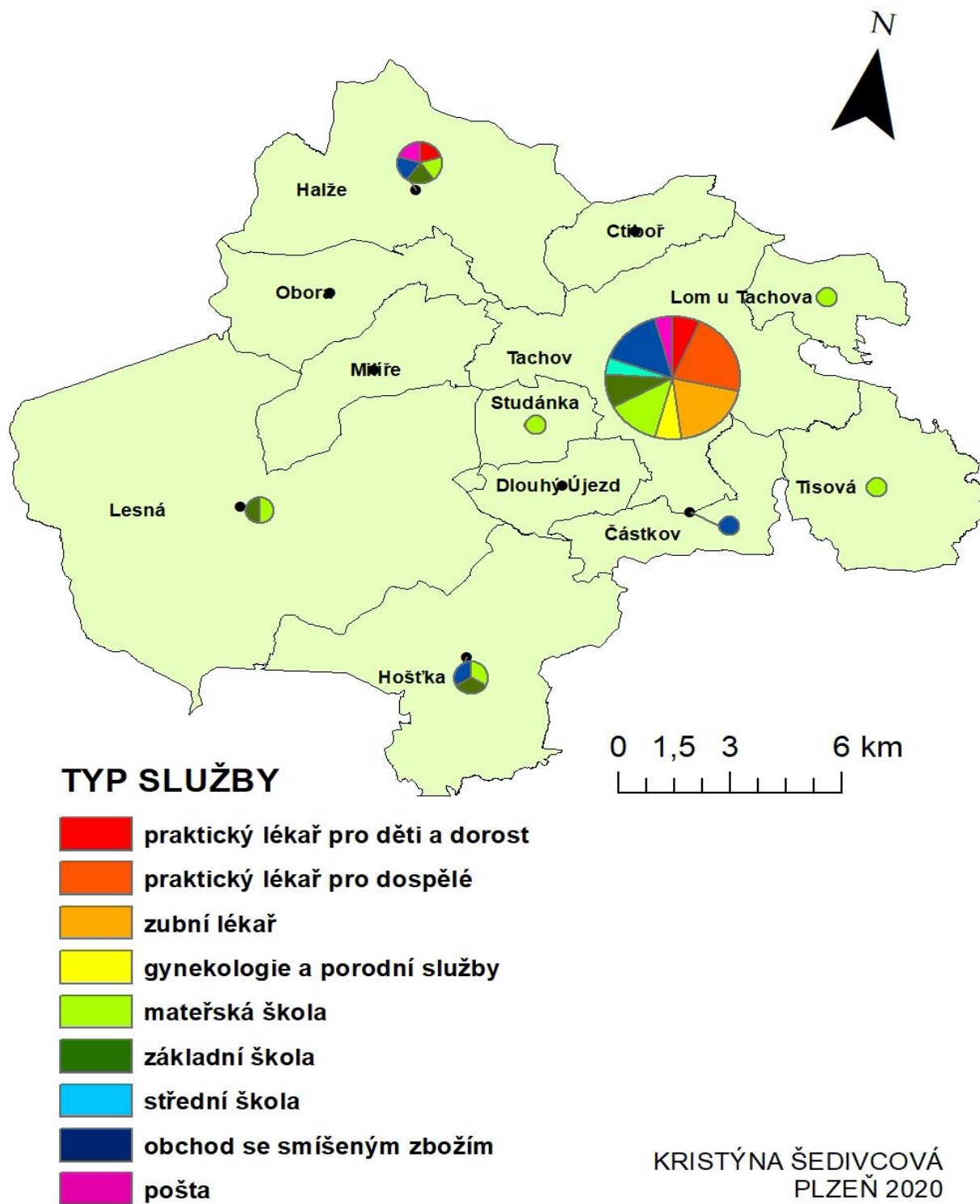
Obyvatelé z obce Lestkov, Chodský Újezd a Broumov mohou za chybějícími službami dojíždět do sousedních obcí ve stejném SO POÚ, ale také do obcí jiného POÚ či dokonce obcí jiného správního obvodu. Pro obyvatele Chodského Újezdu by však bylo nejpraktičtější cestovat za službami do města Planá. Vzdálenostní dostupnost z Chodského Újezdu do Plané je pouhé 4 kilometry a zabere maximálně 7 minut. Frekvence autobusového spojení z Chodského Újezdu do Plané je více než dostačující. Autobusy zde jezdí každých 10 minut (IDOS, 2020). Pro obyvatele obce Broumov by bylo nejvýhodnější využívat chybějící služby ve městě Planá. Do Plané z Broumova je vzdálenostní dostupnost 14 kilometrů a cesta trvá přibližně 30 minut (IDOS, 2020). Co se frekvence autobusové dopravy týče, spoje tu jezdí pouze 3x denně (viz tab. 3). Obec Lestkov leží v nejvýchodnější části SO POÚ Planá. Většina zdejších obyvatel na základě dostupných dat a podkladů v rámci vzdálenostní, časové a frekvenční dostupnosti budou nejpravděpodobněji cestovat za službami do sousední obce Planá.

Vzdálenost z obce Lestkov do Plané je 11 kilometrů a trvá přibližně 21 minut (IDOS, 2020). Co se autobusové dopravy týče, tak je zde poněkud komplikovanější. Časnější cesty, například kolem 6. hodiny ráno ve všední den jsou praktičtější kvůli přímým spojení. Při pozdějších výjezdech obyvatelé musí podstupovat složitější cestu, při které musí absolvovat například i tři přestupy a je pro ně cesta časově náročnější (IDOS, 2020). Frekvence autobusových spojení je jako u předchozí obce do Plané jen několik spojení denně s odstupem několika hodin (viz tab. 3).

Obyvatelé obcí Zadní Chodov, Brod nad Tichou a Kočov musejí dojíždět za lékaři, do škol či na nákupy do sousedních obcí. Ve všech třech případech je nejpraktičtější cesta za službami do Plané. Z obce Brod nad Tichou do Plané je velmi dobré dopravní spojení. Vzdálenost je pouhých 5 kilometrů a zabere okolo 13 minut autobusovou hromadnou dopravou (IDOS, 2020). Obec Kočov je na tom s dopravním spojením do Plané poněkud hůře. Sice z této oblasti vede silnice, ale autobusy musí projíždět přes obec Brod nad Tichou nebo využít silnici vedoucí přes obec sousedního SO ORP, tudíž je cesta delší z hlediska vzdálenosti i času. I přesto může trvat pouhých 20 minut (IDOS, 2020). Autobusová spojení jsou zde více než dostačující. Z Kočova do Plané jezdí autobusy i několikrát za hodinu (viz tab. 3). Obec Zadní Chodov může využít služby v sousedních obcích, ať už českých tak německých. Obyvatelé, kteří do Německa dojíždějí za prací, mají možnost nakoupit ve zdejších obchodech. Z obecného hlediska by bylo nejvýhodnější dojíždět do města Planá. Z obce Zadní Chodov do Plané je vzdálenost 5–10 kilometrů a trvá přibližně 15 minut (IDOS, 2020). Frekvence autobusových spojení je jen několikrát za den (viz tab. 3).

8.3 Vyhodnocení dostupnosti služeb v SO POÚ Tachov

Obrázek 22: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Tachov

Zdroj: ArcČR 500, zpracováno autorkou

Z obr. 8 je zřejmé, že se nejvíce služeb, ať už se jedná o zdravotnictví, školství, obchod se smíšeným zbožím nebo poštu, lokalizuje do města Tachov. Důvodem může být, že se zde nachází větší množství obyvatel než v ostatních obcích. Poptávka po službách bude tudíž větší.

Jak bylo již v minulé kapitole zmíněno, obyvatelé obce Tachov mohou využít všechny vybrané služby, tudíž nemusí vynaložit téměř žádný čas ani ujet velkou vzdálenost, aby se za službami dopravili. Avšak co se středních škol týče, velký výběr zde není. Bylo by možné dojíždět do Plzně, kde je větší výběr středních škol nebo do obcí Bor či Planá.

Obec Halže patří po obci Tachov mezi více zalidněné oblasti tohoto správního obvodu. Obyvatelé z obce Halže, musí za chybějícími službami dojíždět do jiné obce. Mají možnost dojíždět do sousedních obcí, bohužel však kromě Tachova se zde žádná z potřebných služeb nelocalizuje, tudíž musí dojíždět do města Tachov. Co se středních škol týče, tak jak je výše zmíněno, má větší výběr škol město Plzeň. Ostatní služby – obchod se smíšeným zbožím a poštu – mají možnost využívat zde, ale i v obci Tachov nebo v sousedních obcích, které jsou blíž. Vzdálenostní, časová, ale i frekvenční dostupnost z obce Halže do obce Tachov je dostačující. Vzdálenostní dostupnost prostřednictvím autobusové hromadné dopravy je z obce Halže do města Tachov přibližně 8 kilometrů. Časová vzdálenost zabere maximálně 20 minut. Autobusy jezdí z obce Chodová Planá do Plané i několikrát za hodinu, tudíž i frekvenční dostupnost je v tomto případě více než dobrá.

Pro obyvatele obcí Lesná a Hošťka by bylo nejvýhodnější, v rámci vzdálenostní, časové a frekvenční dostupnosti, dojíždět za službami do města Tachov. Vzdálenost mezi obcemi Lesná a Tachov je v rámci autobusové dopravy 12 kilometrů a trvá přibližně 20 minut. Avšak frekvence autobusových spojů je poněkud horší. Denně projede mezi obcemi Lesná a Tachov maximálně 9 spojů (viz tab. 3). Hlavním faktorem je v tomto případě den v týdnu a hodina (IDOS, 2020). Obyvatelé obce Hošťka by bylo v rámci časové dostupnosti nejlepší dojíždět za službami do obce Tachov, pokud nedojíždí například za prací do Stříbra nebo Boru. Nicméně Tachov se zdá jako nejpravděpodobnější možnost. Co se vzdálenostní a časové dostupnosti týče, tak se obyvatelé, v rámci autobusové dopravy, dostanou z obce Hošťka do Tachova během 35 minut při vzdálenosti 19 kilometrů (IDOS, 2020). Frekvence autobusových spojení je jako u předchozí obce horší. Cestující si musejí cestu dopředu naplánovat (viz tab. 3).

Jak můžeme z mapy vidět, v obcích Lom u Tachova, Tisová, Částkov a Studánka je vždy lokalizována jen jedna základní služba. V těchto případech je však dobré dopravní spojení s obcí Tachov (mapy.cz, 2020). Tyto obce s městem Tachov sousedí, proto vzdálenostní a časová dostupnost je více než dostačující. Ale i přesto, pokud by obyvatelé dojížděli jinam, mohou využít služby v dané lokalitě. Tisová, Částkov a Studánka mají relativně dobrou frekvenci, co se autobusových spojení týče, avšak Lom u Tachova, dle tabulky č. 1, nedisponuje žádnou autobusovou dopravou, tudíž budou zdejší obyvatelé za službami dojíždět nejpravděpodobněji v rámci osobní nebo železniční dopravy.

Obce Ctiboř, Obora, Milíře a Dlouhý Újezd nedisponují žádnými službami. V jejich případě by bylo, jako v předchozích obcích, výhodné dojíždět za službami do města Tachov. Všechny tyto obce s Tachovem sousedí, tudíž časová i vzdálenostní dostupnost je výhodná. Vzdálenost se z Obory a Milíře do Tachova pohybuje kolem 15 km a zabere přibližně 30 minut (IDOS, 2020). Obce Dlouhý Újezd a Ctiboř jsou od Tachova vzdálené kolem 5 km. Tudíž cesta zabere přibližně 15-20 minut (IDOS, 2020). Autobusová spojení jezdí z těchto obcí do Tachova a opačně téměř každou hodinu, tudíž i frekvence spojů je dostatečně vyhovující (viz tab. 3).

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit dostupnost základních služeb v SO ORP Tachov a jeho obcích prostřednictvím autobusové hromadné dopravy. Bylo vybráno devět základních služeb, pro které byl prováděn průzkum pomocí statistických údajů, mapován jejich výskyt a dostupnost.

Nejčastěji se vyskytovanou službou (zařízením) byl obchod se smíšeným zbožím, který se vyskytoval téměř v každé větší, ale i obci s menším počtem obyvatel. Další nejčastěji se vyskytující službou byla pošta, a to i v těch nejmenších obcích. Nejméně se napříč obcemi vyskytovaly střední školy, které jsou v SO ORP Tachov lokalizovány pouze ve městech Bor, Planá a Tachov. Méně se v obcích vyskytovaly i ordinace poskytující gynekologickou péči, která jsou lokalizována spíše do větších center v obcích s pověřeným obecním úřadem. Výskyt ostatních služeb závisel na velikosti obce a počtu jejích obyvatel.

Nejvíce služeb je situováno v obci Tachov, kde je celkem 47 zkoumaných služeb. V obcích Bor a Planá je též lokalizováno velké množství služeb. Naopak nulová lokalizace služeb je v obcích Obora, Milíře, Ctiboř, Dlouhý Újezd, Zadní Chodov, Brod nad Tichou a Kočov.

Dostupnost SO ORP Tachov byla hodnocena hlavně na základě vzdálenostně, časově a frekvenčně. Tato dostupnost byla zkoumána do zdravotnických zařízení (praktický lékař pro děti a dorost, praktický lékař pro dospělé, zubní lékař, gynekologie), školských zařízení (mateřské školy, základní školy, střední školy), obchodů se smíšeným zbožím a do poboček pošt. Vzdálenostní, časová a frekvenční dostupnost byla hodnocena prostřednictvím hromadné autobusové dopravy. Z vybraných služeb vyplynulo, že většina vybraných služeb směřuje do příslušných obcí s pověřeným obecním úřadem Bor, Planá a Tachov.

Při hodnocení dostupnosti vzdálenostní, časové a frekvenční bylo zjištěno, že obec Lom u Tachova nedisponuje autobusovou dopravou. Výsledkem tedy bylo, že je zde nulová dostupnost prostřednictvím autobusové hromadné dopravy.

V SO POÚ Bor má nejhorší vzdálenostní a časovou dostupnost z obce do POÚ Bor obec Rozvadov a nejhorší frekvenční dostupnost má do obce Bor obec Staré Sedlo. V SO POÚ Planá má nejhorší vzdálenostní a časovou dostupnost do obce Planá obec

Broumov a nejhorší frekvenční dostupnost obec Lestkov. V SO POÚ Tachov je nejhorší vzdálenostní a časová dostupnost z nejbližších částí obce Hošťka do obce Tachov a nejhorší frekvenční dostupnost je z obce Milíře do Tachova.

V SO POÚ Bor má nejlepší vzdálenostní a časovou dostupnost z obce do POÚ Bor má obec Stráž a frekvenční dostupnost obec Přimda. V SO POÚ Planá má nejkratší vzdálenostní a časovou dostupnost do obce Planá obec Chodová Planá a nejlepší frekvenční dostupnost obec Chodský Újezd. V SO POÚ Tachov má nejvýhodnější vzdálenostní a časovou dostupnost do obce Tachov, obec Studánka a frekvenční dostupnost obec Tisová.

V rámci celého SO ORP Tachov by bylo výhodné zlepšit celkovou dopravní dostupnost v rámci autobusové hromadné dopravy. Především do obce Lom u Tachova, aby lidé mohli co nejefektivněji a bez zbytečných starostí cestovat po celém regionu. Tato situace by mohla být zlepšena navýšením autobusových spojů, vylepšením silnic nebo jejich novou výstavbou. Další možností, jak tuto situaci zlepšit by bylo vhodné vybudování nových autobusových zastávek, konkrétně v obci Lom u Tachova a navýšení počtu těch stávajících.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- Balatka, B., & Kalvoda, J. (2006). *Geomorfologické členění reliéfu Čech*. (1. vyd.) Praha: Kartografie Praha
- Bednář, P. (c2006). *Geografie služeb*. Ostrava: Ostravská univerzita. 1 CD-ROM.
- Galvasová, I. (2008). *Průmysl cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Hudeček, T. (2010). Dostupnost: vymezení pojmu. In, T., Hudeček, *Dostupnost v Česku v období 1991-2001: vztah k dojížděcí do zaměstnání a do škol*. (s. 13-24). Praha: Česká geografická společnost.
- Johnston, R. J. (1994): *The Dictionary of Human geography*. (3. vydání). Oxford: Blackwell.
- Kalous, J., & Veselý, A. (2006). Vzdělávací politika jako vědní obor. In, A., Veselý, *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. (s. 7-21). Praha: Karolinum
- Kubišta, V. (2003). Teoretická a metodická východiska. In, V., Kubišta, *Služby v mezinárodním obchodě*. (s. 5-26). Hronov, Česko: Grafické závody.
- Novotná, M. (2005). Hodnocení vztahu dopravní dostupnosti a exponovanosti území. In, I., Čermák, *Problémy periferních oblastí*. (s. 44-52). Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.
- Palán, Z. (2002). *Lidské zdroje. Výkladový slovník*. Praha, Česko: Academia
- Perlín, R. (1998). *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Dostupné 4. 5. 2020 z: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUK Ewjot8ibp5fpAhXO3KQKHTIFAPIQFjAAegQIARAB&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsource%2Fperlín-pdf&usq=AOvVaw02s71Ftqfv9E8UVK7WMRnA>
- Smith, A. (1958). *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*. Praha, Česko: Státní nakladatelství politické literatury.
- Spilková, J. (2012). *Geografie maloobchodu a spotřeby: věda o nakupování*. Praha, Česko: Karolinum.
- Svobodová, H., & Věžník, A. (2014). *Úvod do geografie venkova*. Dostupné 4. 5. 2020 z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/skripta/geografie-venkova-skripta.pdf
- Szczyrba, Z. (2006). *Geografie obchodu – se zaměřením na současné trendy v maloobchodě*. Olomouc, Česko: Univerzita Palackého.
- Szczyrba, Z. (2005). *Maloobchod v ČR po roce 1989: vývoj a trendy se zaměřením na geografickou organizaci*. Olomouc, Česko: Univerzita Palackého
- Tomíček, R. (2006). *Historie Vojenského újezdu Prameny*. Sokolov, Česko: Krajské museum Sokolov.
- Toušek, V., Kunc, J., & Vystoupil, J. (2008). Geografie služeb. In, V., Toušek, J., Kunc, & J. Vystoupil, *Ekonomická a sociální geografie*. (s. 271-294). Plzeň, Česko: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

UNESCO (1999). *ISCED 1997. Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání*. Praha, Česko: ÚIV.

Wokoun, R. (2006). Budoucnost regionální politiky EU. In, R., Wokoun, *Strukturální fondy a obce I.* (s. 68-80). Praha, Česko: ASPI.

Elektronické zdroje

ARCDATA PRAHA (2020). *ArcČR 500*. Dostupné 23. 4. 2020 z: <https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>

Borgis a.s., Seznam.cz a.s., & ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia (2020). *novinky.cz*. Dostupné 19. 4. 2020 z: <https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/posta-bude-zavirat-ve-ctyri-40317185>

Česká pošta (2017). *ceskaposta.cz*. Dostupné 19. 4. 2020 z: <https://www.ceskaposta.cz/documents/10180/4914535/VZ-2017-cs.PDF/83bfa6ef-2701-49a7-a8a0-52bc4e3a9637>

Český statistický úřad (2016b). *Administrativní rozdělení SO ORP Tachov*. Dostupné 5. 5. 2020 z: <https://www.czso.cz/documents/11252/17842203/ORP3215.png/05aac47e-b450-491f-bbae-8af7766be16d?version=1.1&t=1465972461176>

Český statistický úřad (2012). *Charakteristika okresu Tachov*. Dostupné 5. 5. 2020 z: https://www.czso.cz/csu/xp/charakteristika_okresu_tachov

Český statistický úřad (2019a). *Charakteristika SO ORP Tachov*. Dostupné 5. 5. 2020 z: <https://www.czso.cz/documents/11252/17842203/tachov.pdf/7503f08c-e04c-4f09-9724-9e6f0fdd10ac?version=1.6>

Český statistický úřad (2016c). *Obecně geografická mapa SO ORP Tachov*. Dostupné 5. 5. 2020 z: https://www.czso.cz/documents/11252/17842203/tachov_geomapa.png/08ccef6c-c805-4c46-9d17-a27889d2e69e?version=1.1&t=1495030792046

Český statistický úřad (2016a). *Správní obvod obce s rozšířenou působností*. Dostupné 2. 5. 2020 z: https://www.czso.cz/csu/rso/obce_s_rp

Český statistický úřad (2019b). *Vybrané ukazatele za správní obvod Tachov v letech 2001-2018*. Dostupné 5. 5. 2020 z: <https://www.czso.cz/documents/11252/17842203/3215.pdf/86e7c1ac-ac9e-447c-98c8-c4eca063222e?version=1.7>

Drdlová, A. (2009). *epravo.cz*. Dostupné 19. 4. 2020 z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/provozovani-zdravotnickych-zarizeni-55601.html>

Galileo Corporation s.r.o. (2020). *Město Planá*. Dostupné 1. 5. 2020 z: <https://www.plana.cz>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2020). *Rejstřík škol a školských zařízení*. Dostupné 5. 3. 2020 z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

Resort životního prostředí (2020). *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky*. Dostupné 30. 4. 2020 z: <http://slavkovskyles.ochranaprirody.cz>

Seznam.cz a.s. (2020). *Firmy.cz*. Dostupné 5. 3. 2020 z: <https://www.firmy.cz>

Seznam.cz a.s. (2020). *Mapy.cz*. Dostupné 1. 5. 2020 z:
<https://mapy.cz/zakladni?x=13.3167000&y=49.7000000&z=11>

Ústav zdravotnických informací ČR (2016). *Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb*. Dostupné 5. 3. 2020 z: <https://nrpzs.uzis.cz>

WANET s.r.o. (2020). *Místopisný průvodce*. Dostupné 5. 5. 2020 z:
<https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9733/tachov/historie/>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Frekvenční dostupnost spojení autobusové hromadné dopravy pro obce SO ORP Tachov (30. 4. 2020).....	31
Tabulka 2: Počet jednotlivých zdravotnických zařízení v obcích SO POÚ Bor v roce 2020	33
Tabulka 3: Počet jednotlivých školských zařízení v obcích SO POÚ Bor v roce 2020 .	34
Tabulka 4: Počet jednotlivých školských zařízení v obcích SO POÚ Bor v roce 2020 .	35
Tabulka 5: Počet jednotlivých zdravotnických zařízení v obcích SO POÚ Planá v roce 2020	36
Tabulka 6: Počet jednotlivých školských zařízení v obcích SO POÚ Planá v roce 2020	37
Tabulka 7: Počet obchodů se smíšeným zbožím a poboček pošt v obcích SO POÚ Planá v roce 2020.....	38
Tabulka 8: Počet jednotlivých zdravotnických zařízení v obcích SO POÚ Tachov v roce 2020	40
Tabulka 9: Počet jednotlivých školských zařízení v obcích SO POÚ Tachov v roce 2020	41
Tabulka 10: Počet obchodů se smíšeným zbožím a poboček pošt v obcích SO POÚ Tachov v roce 2020.....	43

Seznam obrázků

Obrázek 1: Prostorová struktura území z hlediska přístupů k vymezení venkova.....	16
Obrázek 2: Vybrané klasifikace výrobních služebObrázek 1: Prostorová struktura území z hlediska přístupů k vymezení venkova.....	16
Obrázek 2: Vybrané klasifikace výrobních služeb.....	19
Obrázek 3: Vzdělávací stupně dle klasifikace ISCEDObrázek 2: Vybrané klasifikace výrobních služeb	19
Obrázek 3: Vzdělávací stupně dle klasifikace ISCED	20
Obrázek 4: Administrativní rozdělení SO ORP TachovObrázek 3: Vzdělávací stupně dle klasifikace ISCED	20
Obrázek 4: Administrativní rozdělení SO ORP Tachov	26
Obrázek 5: Obecně-geografická mapa SO ORP TachovObrázek 4: Administrativní rozdělení SO ORP Tachov	26
Obrázek 5: Obecně-geografická mapa SO ORP Tachov	29
Obrázek 6: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Bor v roce 2020Obrázek 5: Obecně-geografická mapa SO ORP Tachov	29
Obrázek 6: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Bor v roce 2020	45
Obrázek 7: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ PlanáObrázek 6: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Bor v roce 2020.....	45
Obrázek 7: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Planá	48
Obrázek 8: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ TachovObrázek 7: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Planá.....	48
Obrázek 8: Vybavenost služeb v jednotlivých obcích SO POÚ Tachov	51

Abstrakt

Šedivcová, K. (2020). *Dostupnost základních služeb v SO ORP Tachov* (Bakalářská práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: venkov, služby, dostupnost, SO ORP Tachov

Bakalářská práce popisuje dostupnost vybraných základních služeb v obcích SO ORP Tachov prostřednictvím autobusové hromadné dopravy. Teoretická část je věnována cílům, rozboru literatury a vysvětlení základních pojmů potřebných k pochopení této práce. Praktická část se věnuje vybrané geografické charakteristice SO ORP Tachov, zdejší vybavenosti služeb a následnému vyhodnocení jejich dostupnosti na základě kartodiagramů. Hlavním cílem práce bylo pomocí sekundárních dat vyhodnotit vzdálenostní, časovou a frekvenční dostupnost devíti zvolených služeb v SO ORP Tachov. Druhým cílem bylo porovnat dostupnost v jednotlivých obcích SO ORP Tachov a zjistit, kde je nejlepší a kde nejhorší. V závěru práce byly porovnány obce s nejlepší a nejhorší dostupností.

Abstract

Šedivcová, K. (2020). *Accessibility of basic services in the district of Tachov* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: countryside, services, accessibility of services, SO ORP Tachov

The bachelor's thesis describes the accessibility of selected basic services in the municipalities of SO ORP Tachov by bus public transport. The theoretical part is devoted to the objectives, analysis of the literature and explanation of basic concepts needed to understand this work. The practical part is devoted to selected geographical characteristics of SO ORP Tachov, local facilities and subsequent evaluation of their accessibility on the basis of map diagrams. The main goal of the work was to use secondary data to evaluate the distance, time and frequency accessibility of nine selected services in SO ORP Tachov. The second goal was to compare the accessibility in individual municipalities of SO ORP Tachov and to find out where the accessibility is the best and where is the worst. Conclusion of this work contains comparison of worst and best municipalities with regard to accessibility.